

ৰেখাপাহাৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

ৰেখাপাহাৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

Approved

Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিচটেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেণ্ডা ফাৰ্ম ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি অ' এম পি ই এল অ' (COMPELO)	কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেণ্সিং লাইভলিহুড অপচুৰ্ণিটিজ
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট ছ'চাইটি)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্টি পইণ্ট এক্টিভিটি)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইটছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৰাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গভৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আইইচি (IEC)	তথ্য শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেশ্বন এণ্ড কমিউনিকেশ্বন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'বশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন পৰিচালনা সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
এম ডি আৰ (MDR)	প্ৰধান জিলা পথ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰয়েল এমপ্লইমেণ্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ'ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৱেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভাইৰ'নমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন এ পি (NAP)	ৰাষ্ট্ৰীয় বন সৃজন আঁচনি (নেচনেল এফৰেষ্টেচন প্ৰ'গ্ৰাম)
এন এ আৰ এম আই এল (NaRMIL)	ৰাষ্ট্ৰীয় সম্পদ পৰিচালনা আৰু আৰু একত্ৰিত জীৱিকা (নেচনেল ৰিছ'ৰ্চ মেনেজমেণ্ট এণ্ড ইণ্ডিগ্ৰেটেড লাইভলিহুড)
এন বি এম (NBM)	ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযান (নেচনেল বেঙ্গ' মিছন)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰেষ্ট প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ' ডি আৰ (ODR)	অন্য জিলা পথ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমেৰী হেল্থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প নিৰীক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰেবল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	ৰিডিউচিং ইমিছন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টেচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেছন প্লাছ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বন্যপ্ৰাণী বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'লছ)
এছ এল এফ (SLF)	নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা গঠন (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেচিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সবলতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু ভাবুকি (ষ্ট্ৰেংথ, উইকনেছ, অপৰচুনিটি এণ্ড থ্ৰেট)
টি ভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও (ট্যাংগা ভিলেজ)
টি ভি (TV)	টেলিভিছন
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৰাইল্ড লাইফ ছেংচুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৰাইল্ডলাইফ প্ৰ'টেকচন) এক্ট-১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্ম পৰিকল্পনা চক্ৰ (ৰকিং প্লেন চাৰ্কোল)

গছ, জোপোহা গছ, ঘাঁহ-বন-লতা আদিৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নাম

ক্রমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
গছ		
১	আগৰ	একুইলাৰিয়াআগালোচা
২	আঁহত	ফিকাছৰেলিগোচা
৩	আজাৰ	লেজেৰষ্ট্ৰ'মিয়াফ্ৰ'ড্ৰেগেঞ্চ পাৰছ
৪	আম	মেঙ্গিফাৰাইণ্ডিকা
৫	আমাৰি	আমোৰাৰাল্লিচি
৬	আমৰা	স্পনডিউমপিন্লেষ্টাল এল এফ কাৰজ
৭	ক'লাজামু	ছিজিগিডমকিউমিনি (এল) স্কীলছ
৮	আমৰা	স্পনডিউমপিন্লেষ্টাল এল এফ কাৰজ
৯	আমলখি	ফিলাছ্চাচেম্বলিকা
১০	অশোক	ছাৰাকাইণ্ডিকা
১১	বাদাম (জঙ্গলি বাদাম)	ষ্টাৰকুলিয়ালাটা
১২	বহৰা (ভোমোৰা)	টাৰ্মিনালিয়াবেলেৰিকা
১৩	বন আম	মেঙ্গিফেৰা আইলভেটিকা
১৪	বন জলকীয়া	ট্ৰিপ্টটোকেৰিয়ামিগডেলিনা
১৫	বান্দৰ লাঠি	কাছিয়া নোডোচা
১৬	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়াপেডুকুলাটা
১৭	বেল	এল্লেমাৰ্মেলোচ
১৮	ভাতঘিলা	অৰক্সিলামইণ্ডিকা
১৯	ভেলকৰ	ট্ৰিৰিয়ানুদিফ্লুৰা
২০	বগীজামু	ইউগেনিয়া প্ৰেছ'ক্স
২১	বগৰী	জিজিফাচ জুজুবে
২২	বহাট	আৰ্টোকাৰপাচলেকোচা
২৩	বনলিচু	নেফিলিয়ামলঙ্গানা
২৪	বন পনিয়ল	মিলিউছাৰকছবাৰ্গিয়ানা
২৫	বৰপাত	এইলাছ্চাছ গ্ৰেণ্ডিছ
২৬	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়াপেডোনকুলেত

২৭	গোন্ধোলি পমা	ডায়ছ'কচিলামহামিল্টনি
২৮	ঘোঁৰা নিম	মেলিয়াজেডাৰাচ
২৯	শিলিখা	টার্মিনালিয়াচিট্রিনা
৩০	শিঙৰী	কাষ্টানপচিচ স্পেছিছ
৩১	সোণাৰু	লিষ্টেপলিয়াস্থা
৩২	জামু	চিজিজিয়ামকিউমিনি
৩৩	জাতি পমা	টোনাচিলিয়াল
৩৪	কদম	এছোচিফালাচকাদাস্বা
৩৫	কাঁঠাল	আটোকাৰপাচইণ্ডিগ্ৰিফলিয়া
৩৬	কাঠিজামু	চিজিজিয়ামকিউমিনি
৩৭	লেতেকু	বাকাৰিয়াচেপিডা
৩৮	মণিপুৰী ওবহী	পাৰ্কিয়াৰক্সবাৰ্গি
৩৯	মণিশাল	চেপিগুছমুকুৰচি
৪০	মদাৰ	এৰিথ্ৰিনাষ্টিক্টা
৪১	মাছদি	ব্ৰটন জৌফা
৪২	মজ	আলবিজিয়ালুকিডা
৪৩	নাহৰ	মেচুৰাফেৰা
৪৪	ওঁটেঙা	ডিগ্লেইনইণ্ডিকা
৪৫	পনিয়ল	ফ্লেবকৰটিয়াষ্টাফেৰাষ্টা
৪৬	পমা	টনাচিলিয়াল
৪৭	শাল	শ্বৰেৰোবাস্টা
৪৮	চতিয়না	এলষ্টোনিয়াক্সোলাৰিচ
৪৯	সোণাৰু	কাছিকা ফিষ্টুলা
৫০	তেজপাত	চিন্নামুমটামালা
৫১	তেতেলি	টামাৰিগুচইণ্ডিকা
৫২	তিতাচপা	টালৌমাফেল্লোকাৰপা
৫৩	ওঁটেঙা	ডিগ্লেইনইণ্ডিকা
৫৪	উৰিয়াম	বিস্কোফিয়াজাভানিকা
৫৫	ওদাল	ষ্টাৰকুলিয়াভিল্লোচা

এন টি এফ পি		
১	বন নহৰু	এলিয়াম টিউবাবচামৰোট. এক্স স্প্ৰেং
২	বন তুলসী	অ'কিমাস্বাচিলিকাম এল
৩	ঢেকীয়া	ডিপ্লাজিয়ামেচকুলাণ্টাম
৪	কলমৌ	আইপমিয়া একুৰাটিক ফ্ৰস্ক
৫	মাটি কান্দুৰি	অল্টাৰনাছ্ৰাৰাছেছিলিচ (এল)
৬	পিপলি	পাইপাৰ লঙ্গাম এল
৭	তৰা	আলপিনিয়াআলুঙ্গাচ
৮	কচু	ক'ল'কাচিয়াস্কুলেণ্টা এল
গুন্ম, জোপোহা আদি		
১	আবু-টেঙা	এণ্টিডেচমাচিদাম বেট্জ
২	অগৰা	টুইমফেট্ৰাৰহস্বাইডিয়াজেক
৩	আছাম লতা	ইউপ'টবিয়াম অ'ডবেটাম
৪	বগীতৰা	আলপিনামোল্লুচেনচিচ
৫	ভাত-তিতা	চলনামটোৰভাম ছোৰাট্জ
৬	ভেদাইলতা	হাইডোটিচকেনডেঞ্চ
৭	ভেকুৰি	চলনামইণ্ডিকাম
৮	ভতুৰাশাক	চিনোফডিয়াম এলবাম লিন
৯	বৰ মানিমুনি	হাইড্ৰ'কটিলেচিয়াটিকা লিন
১০	বন ধনীয়া	ৰেনোনকুলাছচেলাৰাটাছ লিন
১১	দোৰোন শাক	লিছাচলানাটা
১২	দীঘলতি	লিট্ছিয়াচেলিফিক'লিয়া
১৩	হেলচি	এনহাইড্ৰাফ্লুকটোৱানচ লৌৰ
১৪	যমলাখুঁটি	কপ্তাচ স্পেচিয়াচ এছ এম
১৫	কণা শিমলু	কমেলিয়ানাডাফুচাবেৰুণ এফ
১৬	কৌপাত	ফ্ৰিনিয়াম স্পেচিচ
১৭	খুতুৰা	আমাৰাছ্ৰাচভিৰডিচ লিন
১৮	লাজুকী লতা	মিম'চা পুডিকা লিন
১৯	মাটি কাদুৰি	অল্টাৰনাছ্ৰাৰাছেছিলিচ (এল) বিআৰ
২০	মাখিলতি	ফ্ৰেমিঙ্গিয়াষ্ট্ৰোবিলিফেৰা
২১	ইকৰা	ফ্ৰেগমিটেছকাত্ৰা (বেট্জ) ট্ৰিন
২২	টেঙেচি	মাৰ্চিলিয়াকুদ্রিফলিয়া

২৩	তিতাতুল	ফ্লুগোকাস্থাছথার্চিল্লোবাচ
২৪	সৰ্গমানিমুনি	হাইড্রোকটিলেচিথ্রিপিঅ'ডছলিম্ক

ঘাঁহ-বন-লতা আদি

১	ইকৰা (ইক্ৰা)	এৰিছ্চাচৰেভেনি
২	জার্মানী বন	ইউপাটৰিয়ামঅডবেটাম
৩	কুশ	চেচিহাৰামস্পণ্টেনিয়াম
৪	মেঘেলা	ছছাহাৰমাবোণ্ডিনেচিয়াম
৫	নল	ফ্ৰেগমিটেস্কাৰ্কা
৬	সৌ	পলিনিয়া চিলিয়াটি
৭	চাংগ্ৰেছ	ইম্পাৰেটাআৰুণ্ডিনেকা
বাঁহ		
১	বজাল	ছেউডোস্টাকিমপলিমৰফাম
২	শিলজাতি	বাম্বুচা পেলিড
৩	কঁটা বাঁহ	বাম্বুচাআৰুণ্ডিনেচি
৪	মুলি	মেলোকান্নাবেম্বোছ'ইডছ

ৰেখাপাহাৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিৰোনাম
	অধ্যায় - এক
১	পৰিচয়
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ ৰূপৰেখা
৪	জীৱিকাৰ সম্পদ ৰূপৰেখা আৰু স্পৰ্শকাতৰতা
৫	উপলব্ধ পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী
	অধ্যায় - দুই
৬	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সৰ্বলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু ভাবুকি আৰু দূৰত্ব বিশ্লেষণ
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা
৯	বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা
১০	প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট
	অধ্যায় - তিনি
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট

Approved

Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

ৰেখাপাহাৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - এক

১। পৰিচয়

১.১ : প্ৰকল্পৰ বিষয়ে :

অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)ৰ লক্ষ্য হৈছে 'বহুমুখী আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰা আৰু আঁচনিৰ লক্ষ্যস্থানসমূহত বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, যাতে বনজ আৰু অবনজ সম্পদসমূহৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াক উদগনি জনাব পাৰি।' এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যক এনেদৰে উল্লেখ কৰা হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ ব্যৱস্থা পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ ঘূৰাই নিয়াৰ লগতে সম্প্ৰদায়সমূহৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিব পৰা যায়, যাতে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ নিশ্চিত হয়।' অসম চৰকাৰৰ সহযোগত এই প্ৰকল্পৰ বাবে পুঁজিৰ যোগান দৰিছে এজেণ্টী ফ্ৰান্স ডি ডেভেলপমেণ্ট (এ এফ ডি) অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স বিকাশ এজেণ্টীয়ে। উল্লিখিত প্ৰকল্পৰ অধীনত পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনকে ধৰি সকলো কাম কৰিবলৈ অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প ছ'চাইটী (এ পি এফ বি চি ছ'চাইটী) বাধ্য।

১.২ : ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মূল্য সংযোজনেৰে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰসাৰৰ বাবে এই প্ৰকল্পত ব্যৱসায়িক প্ৰচাৰ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থাৰ দৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা চাপৰ ফলত এনে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে। বৰ্তমানে উপলব্ধ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু বজাৰ সেৱাসমূহৰ বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মূল্য সংযোজনৰ অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ লগতে অবনজ নিৰ্ভৰশীল জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া অনুসন্ধান কৰি সম্প্ৰদায়সমূহৰ সদস্যসকলক দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সফলতা বৃদ্ধি কৰা উচিত।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব এণ্ট্ৰপ্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেঞ্চ এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ' প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপচুৰ্ণিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

এই প্ৰকল্পৰ নিয়ম অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত 'বিভিন্ন গাঁৱত অভিযান আৰু বন উন্নয়ন, বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল লোকসকলক জীৱিকা সমৰ্থন আৰু লক্ষ্য অনুসৰি দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনা' অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ইয়াত বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা বিকাশ উভয়ে অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

১.৩ : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ নগাঁও জিলাত অৱস্থিত ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই তথ্যত প্ৰকাশ কৰা হৈছে। এই জে এফ এম চি উত্তৰ অসম চক্ৰৰ নগাঁও সংমণ্ডলত অৱস্থিত। সম্প্ৰদায়ৰ সবিশেষ পৰৱৰ্তী খণ্ডত উল্লেখ কৰা হৈছে।

২। অঞ্চলটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা

২.১ : সাধাৰণ বৰ্ণনা :

নগাঁও বন সংমণ্ডল অঞ্চলটো ১৯খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু ১৬খন প্ৰস্তাৱিত বনাঞ্চলৰ পুনৰ নিৰ্ধাৰিত চাৰিসীমাৰে প্ৰশাসনীয় জিলা মৰিগাঁও আৰু নগাঁও আৰু কলিয়াবৰ মহকুমাৰে নগাঁও জিলাত অৱস্থিত। ভৌগোলিকভাৱে অক্ষাংশৰ ৯২°০' আৰু ৯৩°৩০' পূব আৰু ২৫°৩০' আৰু ২৬°৩০' উত্তৰ দ্ৰাঘিমাংশত অৱস্থিত।

তলত দিয়াৰ দৰে জিলাখনৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহ বিস্তৃত হৈ আছে

ক) নগাঁও জিলা (নগাঁও আৰু কলিয়াবৰ মহকুমা)

- ১) বৰপানী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২) লুটুমাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৩) পিলখানা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৪) জাকোটা সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ প্ৰথম সংযোজন
- ৫) হীৰাপূজা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৬) ডবকা (অংশ) সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৭) কাফিতলি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৮) বামুণী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৯) উত্তৰ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১০) দক্ষিণ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১১) খোৱাং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১২) বাগছাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৩) কামাখ্যা পাহাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৪) মাধাপাৰা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৫) বৰাপানী (ধনশিলা) প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ প্ৰথম সংযোজন
- ১৬) কন্দলী প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৭) দেওসুৰ পাহাৰ প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৮) হাতীমূৰা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৯) শালবাৰী প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২০) চকুৰঙা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২১) বৰজুৰি প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২২) ধলপাহাৰ প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২৩) লেংটেং প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২৪) কঁঠালগুৰি প্ৰস্তাৱিত লালপাহাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল

খ) মৰিগাঁও জিলা

- ১) সোণাইকুছি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২) খোলাহাট সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৩) বৰবৰি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৪) কিলিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৫) দোৱাদলনি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৬) তেতেলিয়া বঘৰা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৭) বসুন্ধৰি প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৮) বহা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৯) গৌৰধন প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১০) চৰাইহাগী হাতীমূৰীয়া প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল

বেছি ভাগ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলেই কাৰ্বিং আংলং পাহাৰ আৰু মেঘালয় পাহাৰৰ পাদদেশত অৱস্থিত আৰু সোণাইকুছি খোলাহাট ডবকা (অংশ), কাটিফলি, খোৱাং, দক্ষিণ ডিজু আৰু বাগছাৰ বনাঞ্চলকেইখন টাপ বিশিষ্ট।

২.২ : অৱস্থান

সংমণ্ডলটোত এই বনাঞ্চলসমূহ সমভাৱে বিস্তৃত নহয়। বেছিভাগ বনাঞ্চলেই সংমণ্ডলটোৰ দক্ষিণ অংশত অৱস্থিত। ২২খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ভিতৰত ১৩খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল নগাঁও আৰু কাৰ্বি আংলং সীমাৰ ভিতৰত অৱস্থিত আৰু ৰাজ্য হিচাপে মেঘালয়ৰ সীমান্তত অৱস্থিত। সমগ্ৰ সংমণ্ডলটোৰ অধীনৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ মুঠ মাটিকালি হ'ল প্ৰায় ৩৭১ বৰ্গকিলোমিটাৰ। বনাঞ্চলসমূহ ভৌগোলিকভাৱে পূব অক্ষাংশৰ ৯২°০' আৰু ৯৩°৩০' আৰু দক্ষিণ দ্ৰাঘিমাংশৰ ২৫°৩০' আৰু ২৬°৩০'ত অৱস্থিত।

২.৩ : মাটিৰ প্ৰকাৰ

খাচী পাহাৰৰ দক্ষিণ ভাগৰ এটলীয়া এলেকা খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলাৰে গঠিত। উত্তৰ কাৰ্বি আংলং পাহাৰৰ প্ৰায় সমগ্ৰ এলেকা জুৰি ব্যাপক পৰিমাণে খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলা অথবা পত্ৰাকৃতিৰ গ্ৰেণাইট শিলেৰে গঠিত। খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলা (Gneiss) ঘাইকৈ স্ফটিক তথা মণিয়ুক্ত উপাদান, চুম্বকীয় মণিক আৰু অভ্ৰমণিৰে গঠিত। বাৰেবৰণীয়া ভূভাগত প্ৰায়েই ৰূপান্তৰিত শিলা আৰু পাললিক বা গেদীয় শিলাৰ সংযোগ দেখা যায়। অৱশ্যে খনিজ উপাদানযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলাময় এলেকাত ক্ষুদ্ৰ কণায়ুক্ত শিলাৰ অনুপস্থিতি লক্ষণীয়। এই এলেকাৰ আশেপাশে কিছু অংশত স্থানিকভাৱে ব্যাপক পৰিমাণে লৌহ উপাদানযুক্ত বালিয়া শিল আৰু লৌহ উপাদান মিশ্ৰিত বালিয়ুক্ত মাটিও ব্যাপক ঠাইজুৰি দেখা যায়। পাৰ্বত্য এলেকাৰ মাটি সাধাৰণভাৱে বোকাময় আৰু বালিচহীয়া। বনাঞ্চলৰ গছগছনিৰ বৃদ্ধিৰ বাবে এনেধৰণৰ মাটিয়েই উপযুক্ত আৰু ভাল। পাহাৰৰ ওপৰভাগৰ শিলাময় এটলীয়া এলেকাৰ বাহিৰে এনে ধৰণৰ মাটিৰ স্তৰ যথেষ্ট গভীৰ। পাৰ্বত্য এলেকাৰ মাটি ঘাইকৈ ক্ষয় হোৱা ৰূপান্তৰিত শিলা, বালিয়া

শিলাৰ কণিকা আৰু পচন উপাদানেৰে গঠিত। অঞ্চলটোৰ শিলা আৰু মাটিত লৌহ উপাদান থকা কাৰণে এইবোৰ ৰঙচুৱা। এই মাটিত থকা শিলাৰ কণিকা আৰু মণিৰ অপূৰ্ব মিশ্ৰণ লক্ষণীয়। এনে মাটি সদায় বোকামাটিৰ দৰে আৰ্দ্ৰ আৰু অত্যন্ত পিচল। শুকান অৱস্থাত এই মাটি মুৰমুৰীয়া আৰু বালিযুক্ত। শৈলশিৰা আৰু পাহাৰৰ এচলীয়া এলেকাত বৰষুণৰ ফলত মাটিৰ খনিজ, জৈৱিক আৰু অন্যান্য ভাল ভাল উপাদানবোৰ পানীয়ে ধুই নিয়াৰ বাবে এই এলেকাৰ মাটিৰ উৰ্বৰতা দ্ৰুতভাৱে নিঃশেষ হয়।

সমতল এলেকাৰ মাটি পলসেৰে গঠিত। এই পলসুৱা মাটি আকৌ দুই প্ৰকাৰৰ। যেনে— (ক) কলং নৈলৈকে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পলসুৱা এলেকা আৰু (খ) যমুনা-কপিলী পলসুৱা এলেকা। নদীৰ উৎসৰ শিলা ভৌগোলিকভাৱে পৃথক হোৱা কাৰণেই এই দুই এলেকাৰ পলসুৱা মাটিৰ প্ৰকাৰ পৃথক পৃথক। তদুপৰি, পানীৰ প্ৰবাহ আৰু ইয়াৰ উত্থানৰ লগতে বানে কঢ়িয়াই অনা গেদ আদিৰ উপাদানো পৃথক পৃথক হোৱা কাৰণেও এই দুই প্ৰকাৰৰ পলসুৱা মাটিৰ প্ৰকাৰো পৃথক পৃথক। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পলসুৱা মাটিত বালি আৰু পলসৰ পৰিমাণ অধিক।

২.৪ : পানী

সংমণ্ডলটোৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহৰ মাজেৰে বা কাষেৰে বৈ যোৱা বহুকেইখন নদী আৰু জুৰি আছে, পাহাৰৰ ওপৰ অংশৰ বাহিৰে সাধাৰণতে ইয়াত পানীৰ অভাৱ নহয়। গোটেই অঞ্চলটোৰ উত্তৰ সীমাৰে বৈ গৈছে ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী। এই সংমণ্ডলৰ মাজেৰে বৈ অহা বহু জন-জুৰি ব্ৰহ্মপুত্ৰত মিলিত হৈছেহি। এই সংমণ্ডলৰ অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ আন এক নদী হৈছে কলং। এই নৈখনৰ লগতে কাৰ্বি আংলং আৰু উত্তৰ কাছাৰ পাহাৰৰ পৰা বৈ অহা বহু জন-জুৰি আহি ব্ৰহ্মপুত্ৰত মিলিত হৈছেহি।

ইয়াত পানীৰ পৰ্যাপ্ততা যথেষ্ট আৰু কুঁৱা খান্দিলেই পানী পোৱাটো কঠিন নহয়। বাৰিষা কালত কোনো কোনো ঠাইত পাঁচফুট মান খান্দিলেই পানীৰ স্তৰ পোৱা যায়। আনহাতে খৰাং বতৰত এই পানীৰ উচ্চতা ত্ৰিছ ফুটতকৈ তললৈ সাধাৰণতে নামি নাযায়।

২.৫ : জলবায়ু

ইয়াৰ জলবায়ুৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হ'ল অতি মাত্ৰাত আৰ্দ্ৰতা। উষ্ণতাও যথেষ্ট বৃদ্ধি পায় যদিও সঘনে বৰষুণ-বজ্ৰপাতৰ ফলত উষ্ণতা নিয়ন্ত্ৰণত থাকে। গতিকে ইয়াত ঋতুৰ চৰম উষ্ণতা আৰু আৰ্দ্ৰতা দেখা নাযায়। বছৰি গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ ২.৯৬ মিলিমিটাৰৰ পৰা ৩৪১.৬২ মিলিমিটাৰ। তুলনামূলকভাৱে শুকান অঞ্চল হ'ল ধিং (ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ সমভূমি) আৰু ইয়াত গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ হ'ল ১২৭০-১৫২৪ ইঞ্চি।

২.৬ : পৰিবেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য

বনাঞ্চলসমূহ উত্তৰ গ্ৰীষ্মপ্ৰধান সেমেকা ঋতু অনুযায়ী পাত ধৰা বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰৰ (উপ-গ্ৰুপ-৩৬)। এই

বনাঞ্চলসমূহ দুটা বিভাগত বিভক্ত। ইয়াৰে এটা অংশ শাল অৰণ্য। কিন্তু দীৰ্ঘদিন ধৰি কৰি অহা জুম খেতি, নিয়ন্ত্ৰণহীনভাৱে গছকটা আৰু জুয়েৰে জ্বলাই দিয়াৰ ফলত বনাঞ্চলৰ বিভিন্ন এলেকাৰ বৈশিষ্ট্যৰ বিভিন্ন ধৰণৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছে। এই বিষয়টোৰ বিশদ বিৱৰণৰ বাবে তলত বনাঞ্চলসমূহক এনেদৰে বিভিন্ন শ্ৰেণীত বিভক্ত হৈছে—

ক) শাল

খ) শুকান বিবিধ প্ৰকাৰ

গ) পশ্চিম বিবিধ প্ৰকাৰ

ঘ) নদী অৱবাহিকা এলেকা

ঙ) তৃণভূমি এলেকা

চ) জলাশয় এলেকা

সোণাইকুছি বনাঞ্চলৰ দক্ষিণ-পশ্চিমত অৱস্থিত শাল গছৰ বন। এই বন শেষ হৈছে উত্তৰ-পূবৰ ডিজু (উত্তৰ) উপত্যকাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চললৈকে। এই এলেকাত স্থানীয় বৈশিষ্ট্য সম্পন্ন আন কেতবোৰ প্ৰজাতিৰ গছ-গছনিৰ মিশ্ৰণ ঘটিছে এই বনাঞ্চলত। এই প্ৰজাতিৰ গছ-গছনিবোৰ হৈছে কৰৈ, জামু, আজাৰ, চাম আদি। এই গছ-গছনি সেমেকা এলেকাজুৰি দেখা যায়। আনহাতে গমাৰি, চপা, আমৰি, পমা, ভেৰু, শিমলু আদি গছ সম্পূৰ্ণ শাল বনাঞ্চলতেই অৱস্থিত।

এই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ গছ-গছনিৰ প্ৰধান তিনিটা প্ৰজাতি হৈছে আজাৰ, ভেলকৰ, খৰিঅ'ৰি, বাজী-ওঁ, টিনপাতি, আমলখি, সৈৰা, বন-জামু আদি। তদুপৰি, ভেলকৰ, আজাৰ, বাঁহ, আমলখি, খলিঅ'ৰি, বন-জামু, সৈৰা, কাঞ্চন, টিনপাতি, ঢেকীয়া, তৰা, কেতুৰি, জাৰমণি, মূৰফুলা আদি গছ-গছনিও ইয়াত আছে।

২.৭ : জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ প্ৰত্যাহ্বান

- অৰ্বৈধ অহা-যোৱা আৰু বাসস্থান, মাছমৰা, জন্তু চিকাৰ কৰা, জন্তু চৰোৱা আৰু গছ-কাঠ আৰু অন্যান্য বন উৎপাদন সংগ্ৰহ।
- বান আৰু নদীৰ খহনীয়া : বানপানীৰ কাৰণে ইয়াত হোৱা খহনীয়াৰ ফলত নদীৰ পাৰৰ বনাঞ্চলসমূহ ইয়াৰ গছ-গছনি সহিতে খহনীয়াত আক্ৰান্ত হয়। মূল্যবান গছ-গছনি যেনে শিমলু প্ৰজাতি আৰু অন্যান্য প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদসমূহ বিশেষভাৱে সোণাইকুছি, কুকুৰাকাটা পাহাৰ বনাঞ্চল খহনীয়াৰ কবলত পৰি আহিছে।
- ধুমুহা : বৰষুণৰ সময়ছোৱাত হোৱা বিধ্বংসী ধুমুহাই গা-গছ ভঙা আৰু উভলা কাৰ্য সংঘটিত কৰি আহিছে। ইয়াৰ ফলত বনাঞ্চলসমূহত যথেষ্ট ক্ষতি হৈছে। এই ক্ষতি অধিক দেখা যায় মুকলি শাল অৰণ্যসমূহত।
- জুই : ঘাঁহনি অঞ্চলত নতুনকৈ ৰোপণ কৰা উদ্ভিদসমূহ জুইৰ ভয়াৱহতাৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে।
- বছৰি বানপানী : অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত বানপানী হ'ল এক বাৰ্ষিক সমস্যা। এই সময়ছোৱাত বন্যপ্ৰাণীসমূহ ক্ষতিগ্ৰস্ত হয় আৰু বহু সময়ত সেইবোৰ আঘাতপ্ৰাপ্ত অথবা মৃত অৱস্থাত উদ্ধাৰ হয়।

২.৮ : অধিকাৰ আৰু ৰেহাই

সংৰক্ষিত বনাঞ্চল গঠনৰ প্ৰাৰম্ভিক সময়ত প্ৰতিখন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ বিপৰীতে উল্লেখ কৰা জাননীত প্ৰকাশ পোৱামতে বনাঞ্চলৰ লোকসকলক প্ৰদান কৰা অধিকাৰ আৰু ৰেহাই সাহায্যৰ বিস্তৃত বিৱৰণ হ'ল—

১। বৰপানী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) শিঙিমাৰীৰ পৰা বৈঠালাংছু

খ) শিঙিমাৰীৰ পৰা লেংৰি

২। লুটুমাৰি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) দাহপাৰাৰ পৰা বৰথল

খ) দোমাইঠাৰিৰ পৰা বৰপানী নদী

৩। বাগছাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) ফুলগুৰি গাঁৱৰ পৰা কাহাংতাৰান

খ) চিৰাং (দেওসুৰ) গাঁৱৰ পৰা কাহাংতাৰান

৩। গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ ৰূপৰেখা

৩.১ মূল তথ্য

ৰেখাপাহাৰ এখন ৰাজহ গাঁও আৰু ই নগাঁও জিলাত অৱস্থিত। ২০০২ চনৰ ১৯ জুলাইত জে এফ এম চিটো নগাঁও সংমণ্ডল প্ৰশাসনৰ অধীনত পঞ্জীয়ন কৰা হয় (পৰিশিষ্ট-IIIত পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ দিয়া হৈছে)। এই বনগাঁও সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত অৱস্থিত।

তালিকা-ক : জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

বিষয়	মূল তথ্য
জে এফ এম চিৰ নাম	ৰেখাপাহাৰ
গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চিৰ নাম	আঞ্জুকপানী
ৰাজহ চক্ৰৰ নাম	কলিয়াবৰ
জিলাৰ নাম	নগাঁও
বন সংমণ্ডলৰ নাম	নগাঁও
বন আঞ্চলিকৰ নাম	শালনা
বন লাটৰ নাম	শালবাৰী
গঠন হোৱা বছৰ	২০০২
পঞ্জীয়ন নম্বৰ	এন এ চি/এন/১৬
জে এফ এম চিৰ সীমাৰ বৰ্ণনা	উত্তৰ : কাৰ্বি পাহাৰ দক্ষিণ : উত্তৰ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল পশ্চিম : শালনা চাহ বাগিচা পূব : লেংটেং চাহ বাগিচা

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য আৰু ২০১৭ চনৰ মাৰ্চ মাহত অনুষ্ঠিত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।

৩.২ : কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা

কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা তলৰ তালিকাত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। (পৰিশিষ্ট-IV : স্বাক্ষৰিত তালিকা, পৰিশিষ্ট-V : জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ)

তালিকা-খ : কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ

নাম	বয়স	অভিভাৱকৰ নাম-ঠিকনা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	যোগাযোগ নম্বৰ	পদবী
হৰেন বৰা	৬৫	প্ৰযত্নে-প্ৰয়াত দেবেন বৰা ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	উঃ মাঃ	৯১৩২৬০৩৫১৪	সভাপতি
এ কে নাজিমুল আহমেদ	৪৫	বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয় শালনা	স্নাতক	৯৮৫৪৫৮৭৪৪৭	সদস্য সচিব
সূৰ্য ৰাজবংশী	৫৫	প্ৰযত্নে-প্ৰয়াত নিৰ্মল ৰাজবংশী ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	উঃ মাঃ	৯৬১৩৫৮১৫৪৮	সদস্য
অনিমা শইকীয়া	৬৫	প্ৰযত্নে-প্ৰয়াত সূশীল শইকীয়া ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	উঃ মাঃ		সদস্য
ৰুণু ৰাজবংশী	৪০	প্ৰযত্নে-জয়দীপ ৰাজবংশী ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	প্ৰাথমিক	৯৬১৩০৭৬৪০১	সদস্য
গোপাল কলিতা	৩৬	প্ৰযত্নে-প্ৰয়াত দিপৰু কলিতা ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	উঃ মাঃ	৯৮৫৯২৩১৯০৬	সদস্য
মাচেদা খাতুন	২৭	প্ৰযত্নে-মঃ ৰজৰ আলি ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	প্ৰাথমিক	৯৮৫৪৩৩১১০৭	সদস্য
চাবা চাংগা	৩০	প্ৰযত্নে-প্ৰয়াত শম্বুৰ চাংবা ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	উঃ মাঃ	৭৩৯৯৩১৪২৯৫	সদস্য
পপী বৰা	২২	প্ৰযত্নে-মৌচম বৰা ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	উঃ মাঃ	৯৫৭৭২৫১৬৬২	সদস্য
জিয়াবুল হক	১৩	প্ৰযত্নে-প্ৰয়াত আমচৈ আলি ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	উঃ মাঃ	৮৮১১৯৪৩৪৪২	সদস্য
দেৰযানী ৰাজবংশী	৩৫	প্ৰযত্নে-ধীৰেন ৰাজবংশী ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	প্ৰাথমিক	৯৫৭৭০৮৪২৯৭	সদস্য
গনেশ শইকীয়া	৪০	প্ৰযত্নে-ধীৰেন শইকীয়া ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	প্ৰাথমিক	৮৮১১৮৪৯৭৯০	সদস্য
বিশ্বজিৎ ৰজক	২২	প্ৰযত্নে-গংগা ৰজক ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	প্ৰাথমিক	৯৮৫৯৬৩০৭৬৬	সদস্য
মঃ চিদ্দিক আলি	৬০	প্ৰযত্নে-প্ৰয়াত কিতাব আলি ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	প্ৰাথমিক	৯৬১৩০৮০৮৩২	সদস্য
বন ওৰাং	৪২	প্ৰযত্নে-দনেশ ওৰাং ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	উঃ মাঃ	৯৬১৩৮৪১৮৯০	সদস্য
বিৰেন ৰাজবংশী	৪২	প্ৰযত্নে-প্ৰয়াত নিৰ্মল ৰাজবংশী ৰেখাপাহাৰ, নগাঁও	প্ৰাথমিক	৮৭৫২৮৫২৬৪৫	সদস্য

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য।

৩.৩ : পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি

গাঁওখনত বাস কৰা মুঠ ১৫২টা পৰিয়ালৰ ভিতৰত ১৪২টা পৰিয়াল দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ।

তালিকা-গ : জনসংখ্যাৰ ৰূপৰেখা

প্ৰকাৰ	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	পুৰুষ	মহিলা	সৰ্বমুঠ
সাধাৰণ	৫	১১	৯	২০
অন্যান্য পিছপৰা (অ' বি চি)	৮	২১	১২	৩৩
অনুসূচিত জনজাতি (এছ টি)	৫	১৩	১২	২৫
অনুসূচিত জাতি (এছ চি)	২	৩	৬	৯
সংখ্যালঘু	২২	৬৯	৬৩	১৩২
অন্যান্য	১১০	২৮৩	২৩৮	৫২১
সৰ্বমুঠ	১৫২	৪০০	৩৪০	৭৪০

গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৭৪০জন। ইয়াৰে ৪০০জন পুৰুষ আৰু বাকীখিনি মহিলা। গাঁওখনৰ জনসংখ্যাৰ ১৩২গৰাকী সংখ্যালঘু, ৯গৰাকী অনুসূচিত জাতি, ২৫গৰাকী অনুসূচিত জনজাতি, ৩৩গৰাকী অন্যান্য পিছপৰা, ২০গৰাকী সাধাৰণ আৰু ৫২১গৰাকী অন্যান্য শ্ৰেণীৰ।

ইয়াৰ পৰা এইটো দেখা গ'ল যে—

- ১) এটা পৰিয়ালত গড় জনসংখ্যা হ'ল ৫জন
- ২) লিংগ অনুপাত হ'ল প্ৰতি ১০০০গৰাকী পুৰুষৰ বিপৰীতে ৮৫০গৰাকী মহিলা

তালিকা-ঘ : বয়স অনুপাতে লোকৰ সংখ্যা

বয়স শ্ৰেণী	৫ বছৰৰ তলৰ	৫-৮ বছৰৰ ভিতৰত	১৮-৪৫ বছৰৰ ভিতৰত	৪৫-৬০ বছৰৰ ভিতৰত	৬০ বছৰৰ ওপৰৰ
পুৰুষ	২৩	১৩৪	১৭০	৫২	২১
মহিলা	২৫	৯৮	১৭৫	৩১	১১
সৰ্বমুঠ	৪৮	২৩২	৩৪৫	৮৩	৩২

৩.৪ : শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ

শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ ৰূপৰেখা তালিকা 'ঙ'ত উল্লেখ কৰা হৈছে—

তালিকা-ঙ : শিক্ষাৰ বিৱৰণ

বয়স-শ্ৰেণী	প্ৰাথমিক	মধ্য ইং	উচ্চ মাঃ	উচ্চতৰ মাঃ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	অশিক্ষিত
২৫ বছৰৰ তলৰ	৯৮	৯৬	৬৭	৩১	৩	০	২১
২৫ বছৰৰ ওপৰৰ	৮৭	৭৫	৫৯	২২	১	০	১৩২
সৰ্বমুঠ	১৮৫	১৭১	১২৬	১২৬	৪	০	১৫৩

গাঁওখনৰ ৭৭.৮৯ শতাংশতকৈ অধিক লোক শিক্ষিত।

সচৰাচৰ জীৱিকাৰ দক্ষতা বিভিন্ন ধৰণে গ্ৰহণ কৰা হয়— আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক। জে এফ এম চি এলেকাত অনানুষ্ঠানিকৰ অৰ্থ হৈছে পৰম্পৰাগত নিয়ম অনুসৰি দক্ষতা বিকাশ। এই অঞ্চলৰ লোকসকল তলত উল্লেখ কৰা ক্ষেত্ৰসমূহত পৰম্পৰাগতভাৱে দক্ষ :

- (১) ক্ষুদ্ৰ চাহ খেতিয়ক
- (২) কৃষি

৩.৫ : ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

গাঁওখনত ভূমিৰ ব্যৱহাৰৰ ধৰণ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

কৃষিভূমি : ৩.২১ শতাংশ

গছ-গছনিৰে আবৃত অঞ্চল : ২১.৪২ শতাংশ

বাসস্থান : ৫৩.৫৬ শতাংশ

জলাশয় : ০.৩৭ শতাংশ

অন্যান্য (চাহ বাগান) : ২১.৪২ শতাংশ

৩.৬ : ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ

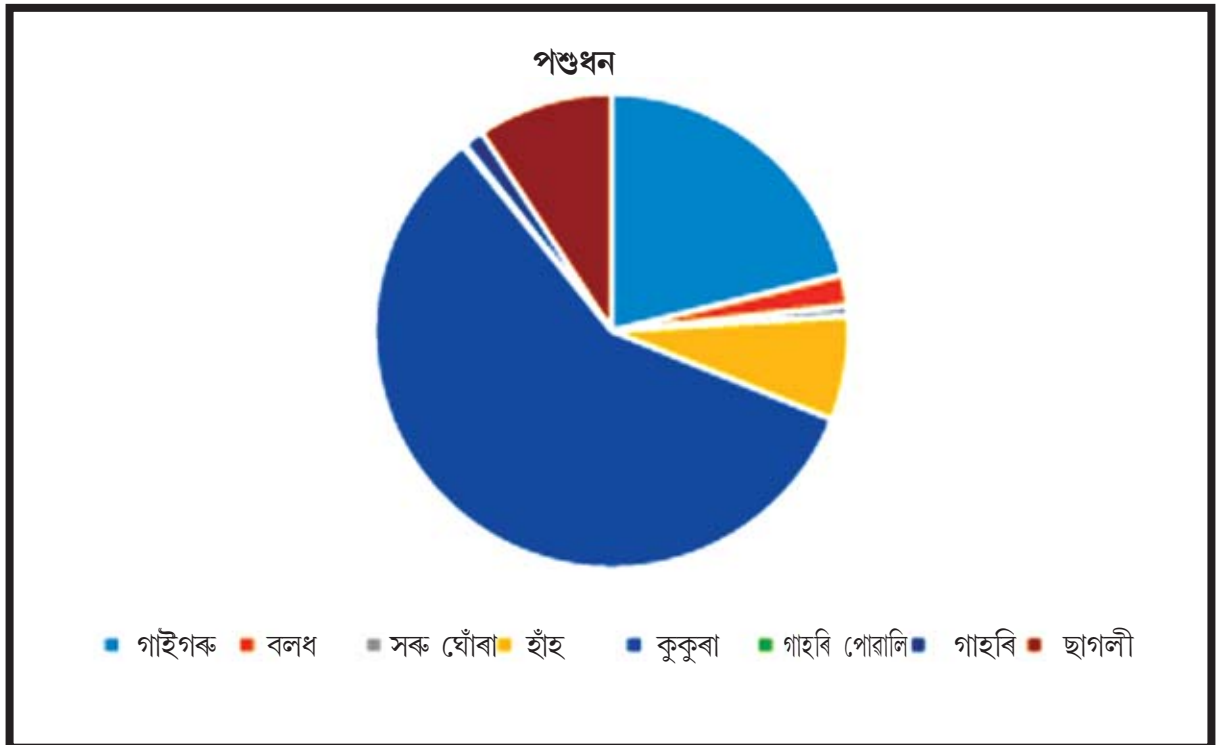
ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ অনুসৰি পৰিয়ালসমূহৰ প্ৰকাৰ তলত দিয়াধৰণৰ—

- * ৬.২৫ শতাংশ পৰিয়াল ভূমিহীন
- * ৮৭.৫ শতাংশ পৰিয়াল উপাৰ্জন কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম)
- * ৬.২৫ শতাংশ পৰিয়াল ক্ষুদ্ৰ কৃষক (২-১০ হেক্টৰ)

৩.৭ : পশুধন

গাঁওখনৰ পৰিয়ালসমূহে প্ৰতিপালন কৰা পশুধনৰ মুখ্য প্ৰকাৰসমূহ এনেধৰণৰ—

ক্রমিক নং	পশুধন	সংখ্যা
১	গাইগৰু	২০৪
২	বলধ	২০
৩	সৰু ঘোঁৰা	৭
৪	হাঁহ	৬৮
৫	কুকুৰা	৫৫৯
৬	গাহৰি পোৱালি	২
৭	গাহৰি	১৩
৮	ছাগলী	৮৯

৩.৮ : গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ সুবিধা

যিকোনো জনগোষ্ঠীতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ নিৰ্বাহক্ষম উপায় বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সম্ভৱজনক নহয়। গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমানৰ অৱস্থা—

তালিকা— চঃ বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি গাঁৱৰ ভিতৰত নে বাহিৰত	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (মিঃ/কিঃমিঃ হিচাপত)	অৱস্থা আৰু বৰ্তমান সেইবোৰ ব্যৱহাৰ উপযোগিতা
১	বাছ আস্থান	বাহিৰত	২	১২ কিঃমিঃ	ভাল
২	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	বাহিৰত	১	১৬ কিঃমিঃ	ভাল
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	২	-	ভাল
৪	মধ্য ইং বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
৫	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	২৫ কিঃমিঃ	ভাল
৭	মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত	১	২৫ কিঃমিঃ	ভাল
৮	ডাকঘৰ	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
৯	বেংক	বাহিৰত	১	১০ কিঃমিঃ	ভাল
১০	টেলিফোন	—	—	—	—
১১	অংগনবাড়ী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	৪	২০০ মিঃ	ভাল
১২	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৬ কিঃমিঃ	ভাল
১৩	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	২৫ কিঃমিঃ	ভাল
১৪	আৰক্ষী চকী/থানা	বাহিৰত	১	১০ কিঃমিঃ	ভাল
১৫	বন লাট কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	১০ কিঃমিঃ	ভাল
১৬	বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	১৫ কিঃমিঃ	ভাল
১৭	ৰেইল ষ্টেচন	বাহিৰত	১	১২ কিঃমিঃ	ভাল
১৮	খোৱাপানীৰ উৎস				
১৯	ৰাজহুৱা সভাঘৰ	ভিতৰত	১	১০০ মিঃ	ভাল
২০	বিদ্যুৎ সংযোজিত ঘৰ		১০০		
২১	ষ্ট্ৰীট লাইট	নাই			
২২	ট্ৰেক্টৰৰ সংখ্যা	নাই			
২৩	পাৱাৰ টিলাৰৰ সংখ্যা	নাই			
২৪	মন্দিৰ/নামঘৰ/মছজিদ /গীৰ্জা		মন্দিৰ : ২ গীৰ্জা : ১ মছজিদ : ২ নামঘৰ : ১		
২৫	জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৪৫ কিঃমিঃ	ভাল
২৬	গাড়ীৰ সংখ্যা (কাৰ-ট্ৰাক)				
২৭	জে চি বিৰ সংখ্যা				
২৮	নিকটৱৰ্তী বজাৰ	বাহিৰত	১	৭ কিঃমিঃ	সাপ্তাহিক

উপৰোক্ত তালিকাখনৰ পৰা গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনি তলত দিয়া ধৰণে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি : গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকলে প্ৰাথমিক বাস্তৱিক আনতেঃগাঁথনি যেনে পানী যোগানৰ পৰা বঞ্চিত হৈ আহিছে যদিও ৰাস্তাসমূহৰ অৱস্থা তুলনামূলকভাৱে ভাল।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ সুবিধা : অঞ্চলটোত শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ ন্যূনতম সা-সুবিধা উপলব্ধ। ৰাজহুৱা পৰিবহণ উপলব্ধ নহয়, গাঁওবাসীয়ে যাতায়াতৰ বাবে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় : গুৰুত্বপূৰ্ণ চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ (যেনে আৰক্ষী থানা, ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি) যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত।

বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি : বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিৰ সুবিধা যেনে বেংক আৰু ডাকঘৰ বাসস্থানৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত, যিটোৱে সামগ্ৰিকভাৱে যথেষ্ট অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰি আহিছে।

৩.৯ : কৃষি/শস্য

গাঁওখনত উৎপন্ন হোৱা মূল শস্যসমূহ শালিধান আৰু চাহ।

গাঁওখনত উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ পৰিমাণ আৰু গড় তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

(ক) শালিধান : উৎপাদন : ২০০ কুইণ্টল। উৎপাদন গড় : ১৫০০ কিলোগ্ৰাম প্ৰতি হেক্টৰ

৩.১০ : পশুখাদ্যৰ উপলব্ধতা

পশুখাদ্যৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে সমীপৱৰ্তী বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। পশুখাদ্যৰ মূল উৎসসমূহ তলত দিয়া হ'ল—

- * স্থানীয় বজাৰ
- * ঘৰুৱা এলেকা

৩.১১ : বজাৰ

গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মূল বজাৰসমূহ হ'ল—

- * গেলামাল/পি ডি এছ : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম টি
- * সাপ্তাহিক/তিনি দিনীয়া বজাৰ : ১০ কিঃমিঃ দূৰত্বৰ শালনা আৰু মিছা
- * মূল বজাৰ : ৪৫ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ নগাঁও

৩.১২ : পানীৰ উৎসসমূহ

অঞ্চলটোৰ মূল পানীৰ উৎসসমূহ এনেধৰণৰ—

- * কুঁৱা : ১০০টা (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : শোচনীয়)
- * পানী যোগান : কাৰ্যক্ষম নহয়

৩.১৩ : শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁওখনৰ শক্তিৰ মূল উৎস তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

- * কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ১৬০টা (উৎস : বনাঞ্চল)

- * কেৰাচিন : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ১৬০টা (উৎস : অন্য)
- * বন্ধন গেছ : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৫টা (উৎস : গেছ এজেন্সী)
- * বিদ্যুৎ : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ১০০টা : (উৎস : চৰকাৰী)

৩.১৪ : আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা

সামাজিক গঠন : গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকল অসমীয়া, কাৰ্বি, মুছলিম আৰু আদিবাসী সম্প্ৰদায়ৰ। তেওঁলোকৰ মাজত শ্ৰেণী বিভাজন আছে। এই সমাজত গভীৰ সামাজিক বিভাজন আছে। মহিলাসকলৰ অৱস্থা প্ৰত্যক্ষ কৰামতে সন্তোষজনক নহয়।

অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতি : অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। অধিকাংশ পৰিয়ালৰে জীৱিকাৰ প্ৰধান উৎস হ'ল কৃষি আৰু চাহ বাগানৰ মজদুৰ। অধিকাংশ পৰিয়ালৰে বাৰ্ষিক আয় হৈছে ৩০,০০০-৫০,০০০। অতিৰিক্ত বৰ্ণনা পৰৱৰ্তী শাখাত উপলব্ধ।

৪। জীৱিকা সম্পদৰ সবিশেষ আৰু দুৰ্বলতা প্ৰসংগ

গাঁৱৰ জীৱিকা সম্পদ আৰু এইবোৰৰ সাম্প্ৰতিক অৱস্থা সন্দৰ্ভত ইয়াত আলোচনা কৰা হৈছে। দুৰ্বলতা প্ৰসংগতো ইয়াত বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

৪.১ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণ

নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক (এছ এল এফ) মতে, এখন গাঁৱত জীৱিকাৰ বিকাশৰ বাবে দৰকাৰী পাঁচটা সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ জীৱিকা সম্পদ হৈছে মানৱ সম্পদ, আৰ্থিক সম্পদ, সামাজিক সম্পদ, প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু বস্তুগত সম্পদ। এই পাঁচটা সম্পদৰ স্থিতি তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

মানৱ সম্পদ :

অঞ্চলটোৰ মানৱ সম্পদৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ গ'লে, বৰ্তমানৰ দক্ষতা, সাক্ষৰতাৰ হাৰ, বৃত্তিগত চিত্ৰ আদি হ'ল মুখ্য গুৰুত্ব দিবলগা বিষয়। ৰেখাপাহাৰত সাক্ষৰতাৰ হাৰ ৭৭.৮৯ শতাংশৰ ওপৰত, যিটো উচ্চ সাক্ষৰতাৰ হাৰ হিচাপে বিবেচনা কৰিব পাৰি। দক্ষতাৰ কথা বিবেচনা কৰিলে, গাঁওখনৰ ২০গৰাকী মহিলা বয়ন শিল্পৰ লগত জড়িত, ৫গৰাকী বাঁহ-বেতৰ শিল্প, ৩গৰাকী মহিলা চিলাই আৰু ১৫গৰাকী ব্যক্তি ৰাজমিস্ত্ৰীৰ কামত জড়িত। এই দক্ষতাসমূহত উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰিলে ভৱিষ্যতে উপাৰ্জনৰ ভাল উৎস হিচাপে পৰিচিত হ'ব।

বৃত্তিগত চিত্ৰ হিচাপে গাঁওবাসী দোকানী, চাহ বাগানৰ মজদুৰ, কৃষক আৰু অন্যান্য কামত জড়িত হৈ আহিছে।

গাঁওখনৰ সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত এই কাৰকসমূহে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। শিক্ষিত আৰু সঠিকভাৱে দক্ষ লোকসকলে তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত অৰ্থনৈতিক অৱস্থাৰ লগতে গাঁওখনৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থাও পৰিৱৰ্তন কৰাৰ সম্ভাৱনা আছে। গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ৫৭.৪৩ শতাংশ হ'ল কাম কৰিব পৰা বয়স গ্ৰুপৰ, যিসকলে অঞ্চলটোৰ কৰ্মশক্তিৰ উচ্চ সম্ভাৱনা ব্যক্ত কৰে।

বস্তুগত সম্পদ :

গাঁও এখনৰ উন্নয়ন গাঁওখনত উপলব্ধ মৌলিক বস্তুগত আন্তঃগাঁওখনৰ ওপৰতো নিৰ্ভৰ কৰে। মৌলিক সুবিধাসমূহ

যেনে খোৰাপানী, বিদ্যুৎ, স্বাস্থ্য সেৱা আৰু শিক্ষা হ'ল আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ। ৰেখাপাহাৰৰ ক্ষেত্ৰত, শিক্ষা আন্তঃগাঁথনি হিচাপে তাত ২খন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে যদিও মধ্য ইংৰাজী আৰু উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় ৩ কিঃমিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত। আনহাতে, উচ্চ শিক্ষাৰ সুবিধা যেনে উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয় আদি গাঁওখনৰ পৰা ২৫ কিঃমিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত। গাঁওখনৰ ভিতৰত শিক্ষাৰ পৰ্যাপ্ত সুবিধাই সাক্ষৰতাৰ হাৰ অধিক বৃদ্ধি কৰিব।

গাঁওখনৰ ৰাস্তাসমূহ তুলনামূলকভাৱে ভাল যদিও ইয়াত ৰাজহুৱা পৰিবহণৰ অভাৱ। খোৰাপানীৰ সুবিধাও পৰ্যাপ্ত নোহোৱা বাবে দৈনন্দিন প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণত অসুবিধাৰ সৃষ্টি হৈ আহিছে। সেয়েহে মৌলিক বস্তুগত প্ৰয়োজনসমূহ উন্নয়নৰ বাবে গাঁওখনত মনোযোগ প্ৰদান কৰা প্ৰয়োজন।

প্ৰাকৃতিক সম্পদ : বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ বনজ সম্পদৰ পৰ্যাপ্ততাৰে গাঁওখন প্ৰাকৃতিক সম্পদত চহকী। ৰেখাপাহাৰ শালনা সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ সীমাত অৱস্থিত, যিখন বন্যপ্ৰাণীৰ এক বিস্তৃত আৱাস ভূমি। ইয়াত বাস কৰা বন্যপ্ৰাণীসমূহৰ ভিতৰত প্ৰধান হ'ল হাতী, বনগাহৰি, অজগৰ, ফেঁটীসাপ আৰু চৰাই যেনে কুলি, কপৌ, পাকৈটোৰা আদি। লাংখাং আৰু ডিজুৰ দৰে নদী ইয়াত আছে যদিও পানীৰ পৰ্যাপ্ততা কম। জে এফ এম চিটোৰ মুঠ মাটিকালিৰ ১০০ বিঘা ভূমি সাৰুৱা কৃষিভূমি, য'ত গাঁওবাসীয়ে শালিধানৰ খেতি কৰে আৰু গাঁওবাসীৰ বাবে উপাৰ্জনৰ এক উৎস।

সামাজিক সম্পদ : গাঁওখনৰ সামাজিক সম্পদৰ ওপৰত লক্ষ্য কৰিলে বিভিন্ন ধৰণৰ ধৰ্মীয়, সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক অনুষ্ঠান দেখা যায়। গাঁওবাসী যিহেতু বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ, সেয়ে তেওঁলোকৰ ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানবোৰো ভিন্ন। ইয়াত ২টা মছজিদ, ১টা নামঘৰ, ১টা গীৰ্জা আৰু ২টা মন্দিৰ আছে। গাঁওখনত ৪টা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আছে আৰু ইয়াত প্ৰাক-প্ৰসৰকালীন সেৱা আৰু প্ৰসৰোত্তৰ কালত শিশুৰ যত্ন লোৱা হয়। পঞ্চায়তে ইয়াৰ প্ৰশাসনীয় কাম-কাজ পৰিচালনাত সহায় কৰে আৰু গাঁওবুঢ়াগৰাকীয়ে সামাজিক সংঘাত নিৰ্মূলত সহায় কৰে।

বিত্তীয় সম্পদ : যিকোনো স্থান বা সম্প্ৰদায়ৰ বিত্তীয় সম্পদৰ সবলতা দুটা মূল বিষয়ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। প্ৰথমটো হ'ল নিকটৱৰ্তী দূৰত্বত বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ অৱস্থিতি আৰু দ্বিতীয়টো হ'ল গাঁওবাসীৰ মাজত বিত্তীয় সাক্ষৰতা। ৰেখাপাহাৰত বেংক আৰু ডাকঘৰ দুয়োটাই গাঁওখনৰ বাহিৰত ক্ৰমে ১০ কিঃমিঃ আৰু ৩ কিঃমিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত। ইয়াত ১২০গৰাকী লোকৰ বেংক একাউন্ট আছে আৰু সমপৰিমাণৰ লোকে ক্ষুদ্ৰ ঋণৰ সুবিধা লাভ কৰিছে।

উচ্চ বিত্তীয় সাক্ষৰতাই জনসাধাৰণক তেওঁলোকৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা উত্তৰণত সহায় কৰে। গাঁওবাসীয়ে পৰ্যাপ্ত বিভিন্ন চৰকাৰী আঁচনিৰ বিষয়ে সজাগ হ'ব লাগিব যাতে তাৰপৰা বিত্তীয় সাহায্য লাভ কৰিব পাৰে।

৪.২ : জীৱিকা সম্পদ-পঞ্চভূজ (Pentagon)

সম্প্ৰতি জীৱন নিৰ্বাহৰ সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি চলোৱা বিশ্লেষণ আৰু সমীক্ষা অনুসৰি গাঁওখনত জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ নিৰ্ণয় কৰা হৈছে। কিন্তু এই জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ ভাৰসাম্যহীন। ইয়াৰ মাজত থকা দূৰত্ব হ্রাস কৰিবলৈ হ'লে প্ৰামোদন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কৌশল আৰু কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰিব লাগিব।

৪.৩ : দুৰ্বলতা প্ৰসংগ বিশ্লেষণ

এখন গাঁৱৰ দুৰ্বলতা প্ৰসংগ যেনে বন্যজন্তুৰ উপদ্ৰৱ, বিভিন্ন ধৰণৰ ৰোগ আদিয়ে গাঁওখনৰ সামগ্ৰিক উন্নয়নত প্ৰভাৱ পেলায়, যাৰফলত জীৱিকা সম্পদৰ পাঁচোটা দিশ ক্ষতিগ্ৰস্ত হয়। ইয়াৰ ফলত জীৱিকা নিৰ্বাহত ঋণাত্মক প্ৰভাৱ পৰে।

ৰেখাপাহাৰৰ ক্ষেত্ৰত, গাঁওবাসীয়ে প্ৰায় গোটেই বছৰজুৰি হাতীৰ উপদ্ৰৱৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে, যাৰফলত কৃষি-শস্য আৰু সম্পত্তিৰ হানি হয়। ইয়াৰ উপৰি কৃষি পথাৰত পোকৰ আক্ৰমণৰ বাবেও শস্য উৎপাদনত ক্ষতিগ্ৰস্ত হয়। আনহাতে, মে'-আগষ্ট মাহত মেলিৰিয়াৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হয় আৰু এপ্ৰিল, মে' আৰু জুন মাহত গাঁওবাসী ডিচেণ্ট্ৰিত আক্ৰান্ত হয়।

৪.৪ : ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

সম্প্ৰদায়ৰ লগত হোৱা আলোচনাৰ ভিত্তিত ঋতুগত দিনপঞ্জী প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল। এইটোৱে গাঁওখনৰ ঋতু অনুযায়ী শস্য উৎপাদনৰ বিবিধতাৰ লগতে বিপদসমূহো নিৰ্দেশ কৰে।

ৰেখাপাহাৰত, শালিধান হ'ল মুখ্য কৃষি আৰু ইয়াৰ খেতি জুলাই-ডিচেম্বৰত কৰা হয়। তালিকাখনৰ পৰা এইটো প্ৰমাণ পোৱা যায় যে জে এফ এম চিটোৱে বিভিন্ন ধৰণৰ বিপদৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে। ইয়াৰ ভিতৰত হাতীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰায় গোটেই বছৰজুৰি চলে। আনহাতে, ঋতুগত ৰোগ যেনে মেলিৰিয়া, ডিচেণ্ট্ৰি আদিও বিয়পি পৰে। ইয়াৰ উপৰি মে'-ডিচেম্বৰ মাহত কৃষি পথাৰত পোকৰ আক্ৰমণো আন এক বিপদ হিচাপে চিনাক্ত কৰিব পাৰি।

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

বিৱৰণ	মাহ												
	জানু	ফেব্ৰু	মাৰ্চ	এপ্ৰিল	মে'	জুন	জুলাই	আগষ্ট	ছেপ্টে	অক্টো	নৱে	ডিচে	
শস্য							শালি						
বিপদ	হাতীৰ উপদ্ৰৱ												
					পোকৰ আক্ৰমণ								
ৰোগ					মেলিৰিয়া								
				ডিচেণ্ট্ৰি									

৫। সাম্প্ৰতিক পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলোৱা অন্য কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব। তাৰ ভিতৰত প্ৰধান হৈছে ৰাজ্যৰ বনাঞ্চলত বন আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সামগ্ৰিক কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ইয়াক কোৱা হয় বাঘ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্য কিছু আঁচনি আছে যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি) আৰু অনুসূচিত জাতি পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনগাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। অন্য কিছু বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰে। এই বিভাগবোৰে প্ৰায়ে বনগাঁওসমূহত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ প্ৰণয়ন কৰাৰ পাছত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমূহ স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা চক্ৰ স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। তদুপৰি, ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত, ২০১৪ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে সবিশেষ নীতি-নিৰ্দেশনাও প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত (২০১৪)ৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

৫.১ : কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ সৈতে সংযোগকৰণ :

অতি ঘনবসতিপূৰ্ণ বৰ্তমান নগাঁও আৰু গাঁও হিচাপে পৰিচিত আছিল। ১৮১০ চনৰ শেষাৰ্ধত বাৰ্মিজ শাসনকালত এই অঞ্চলটো প্ৰায়ে হিংসাৰ বলি হৈ আহিছিল। সেই সময়ত বাৰ্মিজৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিৰোধমূলক আন্দোলন গঢ়ি তুলিবলৈ কোনো ধৰণৰ নেতৃত্ব গঠন হোৱা নাছিল। যেতিয়া ব্ৰিটিছে আহি এই বাৰ্মিজসকলক সম্পূৰ্ণভাৱে অসমৰ পৰা উচ্ছেদ কৰিলে তাৰ পিছতহে এই লোকসকলে স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলায়। ১৮২৬ চনৰ ইয়াণ্ডাবু সন্ধিমতে, এই অঞ্চলটো ব্ৰিটিছৰ হাতলৈ যায়। ১৮৩২ চনত নগাঁৱক পৃথক প্ৰশাসনীয় জিলা গোট হিচাপে স্বীকৃতি দিয়া হয়। ১৮৩৯ চনত কলং নদীৰ পাৰত জিলা মুখ্য কাৰ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়। এই জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়ক নগাঁও নামেৰে জনা যায় আৰু ক্ৰমান্বয়ে ই এখন চহৰলৈ ৰূপান্তৰিত হয়। ১৮৯৩ চনত ই এখন পৌৰসভালৈ ৰূপান্তৰিত হয়।

এই পৰিকল্পনাখন আই এফ এছ শশীকান্ত শ্ৰীবাস্তৱৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা নগাঁও সংমণ্ডলৰ কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ বিভিন্ন উদ্দেশ্য পৰিচালনাৰ বাবে তলৰ ছটা চক্ৰ গঠন কৰা হৈছে।

- ক) শাল কৰ্মচক্ৰ (এছ ডব্লিউ চি)
- খ) চেণ্ডাৰ কৰ্মচক্ৰ (টি ডব্লিউ চি)
- গ) অন্যান্য বৃক্ষৰোপণ কৰ্মচক্ৰ (এম পি ডব্লিউ চি)
- ঘ) বনসৃজন কৰ্মচক্ৰ (এ ডব্লিউ চি)
- ঙ) বাঁহ ৰোপণ কৰ্মচক্ৰ (বি অ' ডব্লিউ চি)
- চ) সুৰক্ষা কৰ্মচক্ৰ (পি ডব্লিউ চি)

৫.১.২ : বনাঞ্চলৰ সুৰক্ষা

অৱশিষ্ট প্ৰাকৃতিক বনাঞ্চল আৰু তাত থকা বিভিন্ন বন প্ৰজাতিৰ সংৰক্ষণৰ দ্বাৰা সংমণ্ডলটোৰ প্ৰাকৃতিক ঐতিহ্য সংৰক্ষণ আৰু সুৰক্ষা কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। বন হিচাপে বন সুৰক্ষা বৰ্তমান সময়ত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে, তলৰ কাৰ্যসমূহ এই কৰ্ম পৰিকল্পনাত পৰামৰ্শ হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে—

১। অবৈধ বিচৰণ, বেদখল আদি কমাৰৰ বাবে সংৰক্ষিত বনাঞ্চল এলেকাত নিশ্চিদ্ৰ পহৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰা হৈছে।

- ২। সকলো শংকাপূৰ্ণ আঞ্চলিকতে বনৰ সম্পত্তি সুৰক্ষাৰ বাবে পেট্ৰোলিঙৰ গাড়ী প্ৰদান কৰিব লাগিব।
- ৩। বৰপানী, কপিলী, কিলিং নদী আদিত পেট্ৰোলিঙৰ বাবে মটৰবোট প্ৰদান কৰিব লাগে।
- ৪। বৰ্তমানৰ সকলো যান-বাহন অতি সোনকালে মেৰামতি কৰিব লাগিব।
- ৫। জৰুৰী কালত অতি সোনকালে যোগাযোগ স্থাপন কৰিবৰ বাবে বেতাঁৰ যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ দৰে নতুন সুবিধা পৰ্যাপ্ত কৰিব লাগিব।
- ৬। নতুন বেদখল ৰোধ কৰিব বাবে সকলোধৰণৰ প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থা হাতত ল'ব লাগে। ইতিমধ্যে বেদখল হৈ থকা এলেকা বেদখলমুক্ত কৰি তাত নতুনকৈ বৃক্ষৰোপণৰ বাবে তৎকালীন সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।
- ৭। বন সম্পদ সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বাজেট নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগে।
- ৮। স্থানীয় বন সুৰক্ষা আৰু পুনৰ সৃজন সমিতি প্ৰতিটো আঞ্চলিক আৰু লাট পৰ্যায়ত গঠন কৰি সুৰক্ষা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

৫.২ : অতীতত বন বিভাগে লোৱা কাৰ্যসূচী :

৫.২.১ : জে এফ এম চি গঠন :

বনাঞ্চল এলেকা আৰু প্ৰান্তীয় বন এলেকাত যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি গঠন কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হয় ২০০৩-২০০৪ বৰ্ষৰ সময়ত, ইয়াৰ এটা উদ্দেশ্য হৈছে জে এফ এম চিৰ সহযোগিতাৰ সৈতে বন সুৰক্ষা। আৰম্ভণি সময়ত বহুতো প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছিল জে এফ এম চিসমূহৰ দ্বাৰা, যেনে— ৰাজহুৱা সভাঘৰ নিৰ্মাণ, খোৱাপানী ব্যৱস্থা, বিদ্যালয় গৃহ মেৰামতি, স্কুল ইউনিফৰ্ম যোগান, ডেস্ক-বেঞ্চ যোগান, জিৰণি গৃহ নিৰ্মাণ, ৰাস্তা মেৰামতি আৰু নিৰ্মাণ আদি।

উপৰোক্ত প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীত বৃক্ষৰোপণ আৰু নাৰ্ছাৰী স্থাপনো সংযোগ কৰা হয়। জে এফ এম চি এলেকাৰ অধীনত বৃক্ষৰোপণ কাৰ্যসূচীসমূহ গ্ৰহণ কৰা হয় এন এ পি, এন বি এম, এ চি চি পি-এন এ আৰ এম আই এল, বনগাঁও উন্নয়ন আঁচনি, ঔষধি আৰু সুগন্ধি উদ্ভিদ বোৰ্ড, ভোটএৰা আঁচনিৰ অধীনত। এই আঁচনিসমূহত নগাঁও বনসংমণ্ডলৰ অধীনত নগাঁও আৰু মৰিগাঁও জিলাত ৮৬টা জে এফ এম চিত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়।

৫.২.২ : নগাঁও সংমণ্ডলৰ অধীনত বিশেষ কৰ্ম উন্নয়ন :

ৰাজ্যিক পৰিকল্পনা আঁচনিৰ অধীনত বিভিন্ন বৃক্ষৰোপণ কাৰ্যসূচী যেনে আৰ ডি এফ, এ বি ৰাই আদি গ্ৰহণ কৰি ক্ষতিগ্ৰস্ত বন এলেকা উন্নয়ন আৰু বৰ্তমানৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহ সংৰক্ষণৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হয়। ৰাজ্যিক পৰিকল্পনা আঁচনিৰ অধীনত প্ৰাকৃতিক পুনৰ গঠন সাহায্য গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। শাল অৰণ্য আৰু অন্যান্য প্ৰজাতিৰ অৰণ্যৰ বাবে আৰু বাহ্যিকভাৱে সাহায্যকৃত প্ৰকল্পৰ অধীনত গ্ৰহণ কৰা হৈছিল এন এ আৰ এম আই এল আৰু এ পি এফ বি চি। ইয়াৰ উপৰি বহুকেইটা যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি গঠন কৰা হয়। বৃক্ষৰোপণ, মাটি আৰু আৰ্দ্ৰতা সংৰক্ষণ কাৰ্যৰ বাবে য'ত বন প্ৰান্তীয় গাঁওবাসী আৰু যিসকল ব্যক্তি বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল অথবা বন ধ্বংসৰ লগত জড়িত তেওঁলোকৰ অংশগ্ৰহণেৰে, যাতে তেওঁলোকক জীৱিকাৰ বাবে অন্য কাৰ্যসূচী গ্ৰহণত সহায় কৰিব পৰা যায়।

ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযানৰ অধীনত নগাঁও সংমণ্ডল এলেকাৰ অধীনৰ ব্যক্তি/জে এফ এম চি সদস্যসকলক বিকল্প জীৱিকাৰ বাবে সক্ষম কৰি তুলিব পৰা যায়। তাৰ বাবে বিভিন্ন প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰা হৈছিল। ইয়াৰ ভিতৰত ধূপকাঠি প্ৰস্তুত, হস্তশিল্প উৎপাদন কেন্দ্ৰত বাঁহৰ ফাৰ্ণিচাৰ আৰু অন্য স্থানীয় হস্তশিল্প উৎপাদন যিটো বাজিয়াগাঁও, চামগুৰিত স্থাপন কৰা হৈছিল। জে এফ এম চি এলেকাৰ অধীনত বাঁহ ৰোপণ কাৰ্যসূচীও গ্ৰহণ কৰা হয়। ঔষধি উদ্ভিদ আঁচনিৰ অধীনত, শালনা আঞ্চলিকৰ অধীনত ঔষধি গছ ৰোপণৰ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

৫.২.২.১ : বনগাঁও জে এফ এম চি অঁআচনি ২০০৬-২০০৭

বছৰ	আঞ্চলিকৰ নাম	জে এফ এম চিৰ নাম	প্ৰকাৰ	মাটিকালি হেক্টৰ
২০০৬-০৭	কামপুৰ আঞ্চলিক, কামপুৰ	পিলখানা-১	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	২০.০০
	কামপুৰ আঞ্চলিক, কামপুৰ	পিলখানা-২	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	২০.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বৰহোলা	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	১৫.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বাঘেখাইতী	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	১৫.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বাপুদলনি	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	৫.০০
মুঠ				৭৫.০০

৫.২.২.২ : ঔষধি আৰু সুগন্ধি উদ্ভিদ

বছৰ	আঞ্চলিকৰ নাম	জে এফ এম চিৰ নাম	প্ৰকাৰ	মাটিকালি হেক্টৰ
২০১০-১১	ডব্লিউ আৰ, ধৰমতুল	জাগীৰোড বনোন্নয়ন	সোণাইকুছি	আগৰ ২৫ ভাতঘিলা ২৫
		দেওশাল	সোণাইকুছি	আগৰ ৭০
	এন আৰ শালনা	কালাপানী	দক্ষিণ ডিজু	আগৰ ৭৫ ভাতঘিলা ৫০ ক'লা হালধি ২৫
		মাজিগাঁও	খোৰাং	আগৰ ২৫ পিয়লি ২৫
		শলাল বাঘেখাইতী	বাগছাৰ খোৰাং	ভাতঘিলা ৫০ পিয়লি ৫০
	কঠীয়াতলি আঞ্চলিক	মদাৰতলি	ডবকা	আগৰ ৮০
		কঠীয়াতলি	ডবকা	আগৰ ২৫
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	সংযুক্তা	তেতেলিয়া-বঘৰা	ভাতঘিলা ২৫

৫.২.২.৩ : এন এ পি আঁচনি (ৰাষ্ট্ৰীয় বন সৃজন কাৰ্যসূচী)

বছৰ	আঞ্চলিক	জে এফ এম চিৰ নাম	অৱস্থান	কৃত্ৰিম বনসৃজন	মিশ্ৰিত ৰোপণ	বাঁহ ৰোপণ	মুঠ মাটিকালি	
				বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	
২০০৪-০৫	পশ্চিম আঞ্চলিক ধৰমতুল	বন বন্ধু	ছাতিপুৰ	১০	৫	৫	২০	
		প্ৰগতি	বুঢ়াৰজা	১০	৫	৫	২০	
		বৰবৰি	বড়িগাঁও	১০	৫	৫	২০	
		দেওশাল	দেওশাল মন্দিৰ	৫	৫	১০	২০	
		কমাৰকুছি	গোভা	৫	১০	১০	২৫	
		নলধৰা	সিদ্ধিসুৰ	৫	১০	৫	২০	
		শিলচাং	অকৰাগাঁও	১০	৫	১০	২৫	
		আমচৈ	মাজৰগাঁও	১০	৫	৫	২০	
		বসুন্ধৰাৰি কাকতি গাঁও	গছপাৰা	১০	৫	৫	২০	
		ডালিমবাৰী	ডালিমবাৰী	৫	১০	৫	২০	
		শিৱকুণ্ড	হাতীগড়	৫	১০	৫	২০	
		কামপুৰ আঞ্চলিক	গাৰোগাঁও	গাৰোগাঁও	৫	১০	৫	২০
	কন্দপাৰা		বিলপাৰ	১০	৫	৫	২০	
	খেৰণি		খেৰণিগাঁও	৫	১০	৫	২০	
	পদুমণি		বিলপাৰ	৫	১০	৫	২০	
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	হাতীমূৰা টেঙাবাৰী তপাহোলা	হাতীমূৰা	৫	১০	৫	২০	
		পুলিবাগান	জীয়াজুৰি	৫	১০	৫	২০	
		ৰেখা পাহাৰ	ৰেখাপাহাৰ গাঁও	১০	৫	৫	২০	
	২০০৬-০৭	কামপুৰ আঞ্চলিক	পদুমণি	বিলপাৰা	৫	৫	৫	১৫
		উত্তৰ আঞ্চলিক শালনা	ৰেখাপাহাৰ	ৰেখাপাহাৰ গাঁও	৫	৫	৫	১৫

৫.২.২.৪ : বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)

বছৰ	আঞ্চলিক	অৱস্থান	এম এইচ ডব্লিউ হেক্টৰ	এন টি এফ পি হেক্টৰ	শাল পুংসুঃ হেক্টৰ	এ এন আৰ হেক্টৰ
২০১৩-২০১৪	ডব্লিউ আৰ ধৰমতুল	খোলাহাট আৰ এফ	২০	২০	০	২০
	এন আৰ শালনা	কঁঠালগুৰি পি আৰ এফ	০	০	০	২০
		দক্ষিণ ডিজু	১০	১০	০	০
	কামপুৰ আঞ্চলিক	লুতুমাৰি আৰ এফ	১০	১০	০	৩০
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	তেতেলিয়া বঘৰা আৰ এফ	৫	১০	০	১০
	কঁঠীয়াতলি আঞ্চলিক	ডবকা আৰ এফ	৫	০	০	০
		উপ-মুঠ	৫০	৫০	০	৮০
২০১৪-২০১৫	ডব্লিউ আৰ ধৰমতুল	খোলাহাট আৰ এফ	২০	০	৯৫	০
	এন আৰ শালনা	খোৱাং আৰ এফ	০	০	৫৫	০
		দক্ষিণ ডিজু আৰ এফ	৩০	০	০	০
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	তেতেলিয়া বঘৰা আৰ এফ	০	০	০	৫
	কঁঠীয়াতলি আঞ্চলিক	কাফিতলি আৰ এফ	০	৪০	১০০	০
		উপ-মুঠ	৫০	৪০	২৫০	৫

ৰেখাপাহাৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম নগাঁও

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - দুই

৬। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

৬.১ : ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ

গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা হৈছে প্ৰয়োজনভিত্তিক আৰু স্থানবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা। এই পৰিকল্পনাৰ গোট যথেষ্ট সৰু হোৱা বাবে ইয়াক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা বুলি কোৱা হয়। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ দ্বাৰা উপনীত হ'ব খোজা দুটা লক্ষ্য হৈছে—

- (১) জীৱিকাৰ বিকাশ
- (২) জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা

ভাৰত চৰকাৰৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা যুটীয়া বন ব্যৱস্থাপনা কাৰ্যসূচীৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ হৈছে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা। সম্প্ৰদায়সমূহৰ লোকসকলৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণেৰে প্ৰস্তুত কৰা সাধাৰণ তথ্যই ইয়াৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা। সম্প্ৰদায় (গাঁও) হৈছে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ এটা গোট। এই তথ্যৰ লক্ষ্য হৈছে স্থানীয় প্ৰয়োজন অনুসৰি বনজ সম্পদ আৰু বন বিভাগৰ আঁচনিৰ লক্ষ্যৰ মাজত যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰা। জে এফ এম বিধি, ২০০০ অনুসৰি গাঁৱত এক বিশদ পি আৰ এ অনুশীলনৰ অন্ততহে বন বিষয়া আৰু জে এফ এম চিয়ে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে। জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা বন বিভাগৰ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাৰ সৈতে একে হোৱা উচিত। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলা উভয় সদস্যৰ অংশগ্ৰহণেৰে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৭ চনৰ মাৰ্চ মাহত ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন)ৰ প্ৰতিনিধি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (পি আৰ এ)ৰ অন্তত এই তথ্য প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এইক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা বিভিন্ন পদক্ষেপ তলত সংক্ষেপে দাঙি ধৰা হ'ল—

- (ক) এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ লগতে সম্প্ৰদায়টোৰ সন্দৰ্ভত বিভিন্ন প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহ আৰু সহযোগিতা বিচাৰি সভা অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল।
- (খ) উপলব্ধ প্ৰক্ৰিয়া অনুসৰি সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰাৰম্ভিক তথ্য গ্ৰহণ।
- (গ) পৰৱৰ্তী সময়ত গাঁৱত আলোচনাৰ জৰিয়তে সংগৃহীত তথ্যৰ সত্যাসত্য নিৰূপণ।
- (ঘ) সম্প্ৰদায়টোত অংশগ্ৰহণ আৰু প্ৰতিক্ৰিয়া অনুসৰি কৰ্মসূচীৰ ৰূপৰেখা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।
- (ঙ) প্ৰকল্পৰ নীতি অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ সংকলন কৰিছে আৰু জি ভি এনে। এই তথ্য গ্ৰহণ কৰা সন্দৰ্ভত আলোচনা আৰু চূড়ান্ত কৰা হৈছিল ২০১৭ চনৰ মে' মাহত।

৬.২ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ পুনৰীক্ষণ, দক্ষতা পুনৰীক্ষণ, জীৱিকা সম্পদ মেপিং আৰু দুৰ্বলতা পুনৰীক্ষণৰ ভিত্তিত উদ্দেশ্যধৰ্মী গোট আলোচনা, পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁও পৰ্যায়ৰ আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ জৰীপৰ জৰিয়তে প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ, ব্যৱধান বিশ্লেষণ আৰু সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা বিশ্লেষণ কৰা হয়। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা, জীৱিকা, গাঁও উন্নয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা জে এফ এম চিৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰা হয়।

প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজন সমীক্ষা :

(ক) বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য, দীৰ্ঘম্যাদী বিকাশ, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন বিষয়, লিংগ বৈষম্য, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি, পানী আৰু অনাময়ৰ প্ৰয়োজনীয়তা, ভূমি আৰু জল সংৰক্ষণ, বানপানী ব্যৱস্থাপনা আদি বিষয়ত নিয়মীয়া সজাগতা কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰি সম্প্ৰদায়টোৰ সক্ষমতা সৃষ্টি কৰিব পাৰি। গ্ৰাম্য বিকাশৰ কৰ্মসূচীতো একেধৰণৰ এক ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ ৰখা হৈছে।

(খ) দক্ষতা বিকাশ :

জীৱন নিৰ্বাহৰ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰা বাবে দক্ষতা বিকাশ আৰু যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ, প্ৰক্ৰিয়া আৰু পদ্ধতি সন্দৰ্ভত নিয়মীয়া পুনৰীক্ষণ ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ বাবে কৰ্মসূচীত প্ৰস্তাৱ ৰখা হৈছে।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ :

- গাঁওখনত জলসিঞ্চনৰ সুবিধা নথকা বাবে কৰ্মসূচী উৎপাদন ব্যাপকভাৱে ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈছে।
- স্বাস্থ্য সেৱা সুবিধা আৰু আন্তঃগাঁথনি অতি শোচনীয় হোৱাটো এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বাধা
- হাতীৰ উপদ্ৰৱত কৃষি আৰু শস্য পথাৰ অনিষ্ট
- সকলো পৰিয়ালৰ বাবে খোৱাপানীৰ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ

৬.৩ : সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (এছ ডব্লিউ অ' টি) বিশ্লেষণ

সম্প্ৰদায়টোৰ পুৰুষ-মহিলাৰ অংশগ্ৰহণেৰে এই বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰা হৈছে।

সবলতা :

- (১) পথাৰ অৱস্থা সন্তোষজনক
- (২) গাঁওখন প্ৰাকৃতিক সম্পদত চহকী
- (৩) অঞ্চলটোত বানপানী নুঠে

দুৰ্বলতা :

- (১) ৰাজহুৱা পৰিবহণ আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা শোচনীয়
- (২) শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সুবিধাৰ অভাৱ
- (৩) কম কৃষিভূমিৰ বাবে শস্য উৎপাদনৰ হাৰ নিম্ন

সুযোগ :

- (১) ভাৰতীয় চাহ বোৰ্ডৰ মানদণ্ড অনুযায়ী বটলিফ ফেক্টৰী স্থাপন কৰিব পাৰি
- (২) জীৱিকাৰ বিকল্প উৎস হিচাপে নাৰ্ছাৰী উন্নয়নৰ সুবিধা
- (৩) উন্নত কৃষি সৰঞ্জাম ব্যৱহাৰেৰে কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিব পাৰি
- (৪) উপাৰ্জন সৃষ্টিৰ উৎস হিচাপে মীন উন্নয়নৰ সুবিধা

শংকা :

- (১) মেলিৰিয়াৰ দৰে ৰোগৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ
- (২) হাতীৰ উপদ্ৰৱ
- (৩) কাঠখৰি সংগ্ৰহৰ ফলত জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ প্ৰতি ভাবুকি

৬.৪ : অংশগ্রহণমূলক গ্রাম্য মূল্যাংকন (PRA) অনুশীলন

পৰিশিষ্ট-VIত কাৰ্যকৰী সমিতিৰ তালিকা আৰু পৰিশিষ্ট-VII-কৰ পৰা VII-ঘলৈ পি আৰ এ মানচিত্ৰ গাঁঠি দিয়া হৈছে।

ৰেখাপাহাৰ গাঁৱত গুৱাহাটীস্থিত আৰ জি ভি এনৰ দল উপস্থিত হৈ পি আৰ এ অনুশীলন কৰে।

তাৰিখ : ২৪-০৩-২০১৭

স্থান : ৰেখাপাহাৰ

উপস্থিতিৰ সংখ্যা : ২০

উপস্থিত থাকে : জে এফ এম চিৰ বিষয়া, গাঁওবুঢ়া, গাঁওখনৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আদি।

এই সন্দৰ্ভত বিশদ বিৱৰণ আৰু পুংখানুপুংখ অধ্যয়নৰ পূৰ্বে গাঁও পৰ্যায়ত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰা হয়। এই কাৰ্যসূচীত সামৰি লোৱা মূল বিষয়সমূহ হৈছে :

- (১) অংশগ্রহণমূলক পৰিকল্পনা
- (২) অংশগ্রহণমূলক কাৰ্যসম্পাদন আৰু পদ্ধতি
- (৩) ক্ষুদ্ৰ ঋণৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু ই ডি চি-জে এফ এম চিৰ ভূমিকা
- (৪) পৰিৱেশ সম্পৰ্কীয় বিষয়
- (৫) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন
- (৬) পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ব্যৱস্থাপনা (পৰম্পৰাগত আৰু বৈজ্ঞানিক)
- (৭) নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক
- (৮) জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ আৰু সামাজিক সম্পদৰ গুৰুত্ব
- (৯) আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ
- (১০) বজাৰ আৰু মূল্য সংযোজন
- (১১) উন্নয়নৰ সূচী আৰু পৰিৱেশ তথা পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্যৰে ইয়াৰ সম্পৰ্ক
- (১২) লিংগজনিত বিষয় আৰু লিংগ সমতা

পৰ্যবেক্ষণ : সম্প্ৰদায়সমূহে আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনত সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্রহণ কৰে। তলত উল্লেখ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহ পোহৰলৈ আহে।

- (১) প্ৰয়োজনীয় পুঁজি আৰু প্ৰকল্পৰ অভাৱত পূৰ্বে জে এফ এম চিটো সক্ৰিয় নাছিল বুলি গাঁওবাসীয়ে প্ৰকাশ কৰে।
- (২) অতীতত কেইটামান মাত্ৰ সজাগতা আৰু ৰূপায়ণ কাৰ্যসূচী সম্পন্ন হৈছিল।
- (৩) তেওঁলোকে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্বক প্ৰশংসা কৰে আৰু ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰক্ৰিয়াত আন্তৰিকতাৰে সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়ায়।
- (৪) যদিও কিছুমান এন জি অ'ই জে এফ এম চিটো পৰিদৰ্শন কৰিছিল, তেওঁলোকে তথ্য-পাতি সংগ্ৰহতে দায়িত্ব সামৰিছিল। কোনো ধৰণৰ উন্নয়নমূলক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা নাছিল।
- (৫) প্ৰথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ অধীনত আৰ জি ভি এনে সম্প্ৰদায়টোৰ সৈতে মত বিনিময় কৰাৰ লগতে প্ৰকল্পটোৰ বিষয়ে সজাগতাৰ সৃষ্টি কৰে। লগতে বিকাশ আৰু উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত পৰিৱেশ আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক দিশকে ধৰি বিভিন্ন উন্নয়নমূলক বিষয়তো সজাগতা সৃষ্টি কৰে।
- (৬) পৰিৱেশ, বন আৰু অন্যান্য জীৱিকা সম্পৰ্কীয় বিষয় যেনে পোক নিয়ন্ত্ৰণ, পশুপালন আদি সম্পৰ্কত গাঁওবাসীৰ ভাল স্থানীয় জ্ঞান আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।
- (৭) গাঁওবাসীৰ চাহ উৎপাদন সম্পৰ্কত ভাল পাৰম্পৰিক দক্ষতা আছে আৰু তেওঁলোকৰ বেছিভাগেই চাহ বাগিচাৰ ওপৰ নিৰ্ভৰশীল।

- (৮) বতৰ পৰিৱৰ্তন আৰু ইয়াৰ ফলত কৃষি তথা স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰা প্ৰভাৱক লৈ সম্প্ৰদায়টোৱে শংকা ব্যক্ত কৰে। লগতে বতৰ পৰিৱৰ্তন সন্দৰ্ভত বৈজ্ঞানিক জ্ঞান আহৰণৰ বাবে তেওঁলোকে আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰে।
- (৯) বনাঞ্চল সুৰক্ষিত কৰি বতৰ পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণসমূহ নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ ভূমিকা সন্দৰ্ভত সম্প্ৰদায়টোৰ এক জনসচেতনতা পৰিলক্ষিত হৈছিল।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ : পি আৰ এ অনুশীলন, দলীয় আলোচনা, গাঁওবাসী, জে এফ এম চি সদস্য, বনকৰ্মী আৰু আন অংশীদাৰসকলৰ সৈতে মত-বিনিময়ৰ অন্তত গ্ৰাম্য উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা গ্ৰহণ কৰা হৈছে। অংশগ্ৰহণমূলকভাৱে সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰয়োজনীয়তা পুনৰীক্ষণ সম্পন্ন কৰা হয়। লোকসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তা তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে শ্ৰেণীভুক্ত কৰিব পাৰি।

- ১) গঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তা
- ২) অগঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তা

এই প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ হুস্ম্যাৰী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী হিচাপে শ্ৰেণী বিভক্ত কৰিব পাৰি। গাঁওবাসীৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত বিস্তৃতভাৱে দিয়া হৈছে।

লোকসকলৰ গঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে জীৱিকা উন্নয়নৰ সৈতে সম্পৰ্ক আছে। পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান ব্যৱস্থা, কুঁৱা, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, সামূহিক প্ৰেক্ষাগৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদিৰ দৰে আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নমূলক কাম-কাজ ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

অগঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তাৰ ভিতৰত আছে দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ তথা সজাগতাৰ সক্ষমতা সৃষ্টি, আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, গাঁও পৰিচালনা আৰু উন্নয়ন পুঁজি-জে এফ এম চিৰ বাবে পুঁজি, কেঁচামালৰ ব্যৱস্থা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীসমূহৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ সংযোগ। যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ লগত জড়িত উত্তম স্থানলৈ শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ, গাঁওবাসীয়ে অংশগ্ৰহণ কৰা ঠাই ভ্ৰমণ, শিল্পী গাঁও আৰু মেলাত অংশগ্ৰহণ, বাণিজ্য মেলা ইত্যাদি।

৭। গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা :

গ্ৰামোন্নয়নৰ দীৰ্ঘম্যাদী আৰু হুস্ম্যাৰী প্ৰয়োজনীয়তা বিবেচনা কৰি এখন গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা যুগুত কৰা হয়। এই পৰিকল্পনা যুগুত কৰাৰ সময়ত গাঁওবাসীৰ লগতে জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ লগতে আলোচনা কৰা হয়। সম্প্ৰদায়টোৰ সদস্যসকলৰ বাবে গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিভিন্ন দিশসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে —

- (১) গাঁওখনত খোৱাপানীৰ সুবিধা অতি শোচনীয় আৰু পানী যোগান ব্যৱস্থাই প্ৰতিটো পৰিয়ালক সামৰি লোৱা নাই। সেয়েহে সকলোকে পানীৰ মৌলিক প্ৰয়োজনীয়তা উপলব্ধ কৰোৱাটো অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ।
- (২) উপাৰ্জনৰ বিবিধ উৎসৰ অভাৱত গাঁওখনৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা ভাল নহয়। নাৰ্ছাৰী আৰু গাহৰি পালনৰ দৰে জীৱিকাৰ উৎসত দক্ষতা বৃদ্ধিৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী সহায়ক হ'ব পাৰে আৰু তাৰ ফলত বিকল্প জীৱিকাৰ উৎস সৃষ্টি হ'ব।

- (৩) গাঁওখনত এটা সমূহীয়া সভাঘৰে বিভিন্ন কাৰ্যসূচী যেনে প্ৰশিক্ষণ, এছ ডি পি আৰু গাঁওবাসীৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ সভা আদিৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে কাম কৰিব পাৰে।
- (৪) গাঁওখনৰ বৰ্তমানৰ চিকিৎসা সুবিধা পৰ্যাপ্ত নোহোৱাৰ বাবে আপদকালীন সময়ত গাঁওবাসীয়ে চিকিৎসা সেৱাত অসুবিধা ভোগ কৰে। সেয়েহে গাঁওবাসীক উপযুক্ত চিকিৎসা সুবিধা প্ৰদান কৰাটো অতি জৰুৰী।
- (৫) চাহ উৎপাদকসকলক ভাৰতীয় চাহ বোৰ্ড, টোকলাই চাহ গৱেষণা কেন্দ্ৰ, চাহ চিকিৎসা আৰু প্ৰযুক্তি বিভাগ, অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় আদিত পঞ্জীয়ন কৰাই দিব লাগে। ইয়াৰ দ্বাৰা তেওঁলোকে বিভিন্ন প্ৰশিক্ষণ, প্ৰযুক্তিগত সহায় আৰু প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা প্ৰদান কৰা বেহাই সাহায্য লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব।

৭.১ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক

গাঁও উন্নয়নৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে বহুতো প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়ে।

স্থানাংক	কাৰ্যসূচী	বৰ্ণনা	বাজেট
১	ৰাজহুৱা সভাঘৰ	আকাৰ = ৪০×৫০ ফুট অৱস্থান : নামঘৰৰ কাষত মাটিৰ পৰিমাণ = ২.৫ বিঘা প্ৰস্তাৱিত কৰ্মসূচী : ১। জে এফ এম চি কাৰ্যালয় ২। পুথিভঁৰাল ৩। ৱাৰদ্রব (দুটা) ৪। চকী ৫০খন ৫। টেবুল ৫খন ৬। প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ ৭। প্ৰসাৰগাৰ ৮। জেনেৰেটৰ ৯। পানীৰ বাবে কুঁৱা	১২ লাখ
২	নাৰ্ছাৰী	অৱস্থান : হৰেন বৰা নামঘৰৰ কাষত মাটিৰ পৰিমাণ : ৩ বিঘা প্ৰস্তাৱিত কৰ্মসূচী : ১। গ্ৰীণহাউছ ২। পৰিবহণ ব্যৱস্থা ৩। প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ ব্যৱস্থা	১০ লাখ
৩	খোৱাপানীৰ ব্যৱস্থা	অৱস্থান : পৰৱৰ্তী পঞ্চায়ত সভাত নিৰ্বাচন কৰা হ'ব প্ৰস্তাৱিত কৰ্মসূচী : চিমেন্ট কুঁৱা ৪টা	১.৫ লাখ
৪	পশুধন	দল হিচাপে প্ৰশিক্ষণ আৰু বিত্তীয় সাহায্য	২ লাখ
৩	ট্ৰেক্টৰ	কৃষিৰ বাবে ট্ৰেক্টৰ এখন সজুলিৰ সৈতে ট্ৰেইলাৰ	৬ লাখ

৮। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

গাঁওখনৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা কৰাৰ সময়ত জে এফ এম চিৰ সদস্য আৰু আৰ জি ভি এনৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ সীমামূৰীয়া গাঁওসমূহত আৰ্থ-সামাজিক সমীক্ষা আৰু পি আৰ এ অনুশীলন কৰা হৈছে। পি আৰ এ আৰু দলীয় আলোচনাৰ জৰিয়তে বিভিন্ন উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্য (আই জি এ) চিনাক্ত কৰা হয়। সম্প্ৰদায়টোৱে চিনাক্ত কৰা কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্য হৈছে— মৎস্য পালন, পাচলি খেতি, হাঁহ-কুকুৰা পালন, দুগ্ধ উৎপাদন, মৌপালন, কাঠফুলা খেতি, নাৰ্ছাৰী, চিলাই, ক্ষুদ্ৰ শিল্প, মৰাপাট শিল্প, বাঁহশিল্প, মমবাতি প্ৰস্তুতকৰণ, ধূপকাঠি নিৰ্মাণ, আচাৰ প্ৰস্তুতকৰণ ইত্যাদি। উৎপাদনৰ পিছত পেকেজিং, বটলিং আৰু বৃত্তিমূলক লেবেলিঙৰ জৰিয়তে সামগ্ৰীসমূহৰ মূল্য সংযোজন কৰিব পৰা যায়। আই জি এৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কেঁচা সামগ্ৰী, যন্ত্ৰ-পাতি চিনাক্ত কৰা হৈছে। 'ভ্ৰাম্যমাণ বজাৰ'ৰ জৰিয়তে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহৰ প্ৰদৰ্শন আৰু বিক্ৰীৰ জৰিয়তে এক মাৰ্কেটিং প্লেটফৰ্ম প্ৰদানৰ বাবে জে এফ এম চি-ই ডি চিয়ে প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিছে।

৮.১ : স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন স্থানাংক

- * ক্ষুদ্ৰ চাহখেতি
- * কৃষি
- * নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন
- * কুকুৰা পালন
- * মীন উন্নয়ন

৮.২ : জীৱিকাৰ সুযোগ

জীৱিকাৰ সুযোগসমূহ তলত দিয়া ধৰণে চিনাক্ত কৰা হৈছে

- * কৃষি আৰু উদ্যানশস্য
- * বয়ন-হস্ততাৰ দক্ষতা উন্নয়ন
- * এন টি এফ পি
- * পশুধন

৮.৩ : কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ হ'ল—

- (ক) জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা নাই
- (খ) উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে আধুনিক সা-সৰঞ্জাম আৰু মেচিনৰ অভাৱ
- (গ) হাতীৰ উপদ্ৰৱত শস্য নষ্ট
- (ঘ) কৃষিৰ নতুন প্ৰযুক্তি আৰু পদ্ধতি সম্পৰ্কীয় জ্ঞানৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ হ'ল—

- (ক) মাটিৰ উৰ্বৰতা বক্ষা, পৰিবেশতন্ত্ৰ সুৰক্ষা আৰু মানুহৰ স্বাস্থ্য বক্ষাৰ বাবে জৈৱিক কৃষি
- (খ) নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন
- (গ) উন্নত যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰেৰে বৰ্তমানৰ কৃষি পদ্ধতিক যান্ত্ৰিকীকৰণ কৰা

৮.৪ : পশুধন

প্রতিবন্ধকতা :

- (ক) পশুধনৰ চিকিৎসাৰ বাবে অঞ্চলটোত কোনোধৰণৰ পশু চিকিৎসা সেৱা সুবিধা নাই
- (খ) বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিৰে পশুপালনৰ জ্ঞানৰ অভাৱ
- (গ) কৃষকৰ বাবে থকা বিত্তীয় সাহায্য আঁচনি সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ :

- (ক) অঞ্চলটোত পশু চিকিৎসা সুবিধা প্ৰদান
- (খ) কুকুৰা পালন পদ্ধতিৰ উন্নয়ন

৮.৫ : কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (এন টি এফ পি)

মূল প্রতিবন্ধকতা

- (ক) বজাৰ সংযোগ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ
- (খ) এন টি এফ পিৰ ঔষধি গুণ সম্পৰ্কে বেছিভাগ গাঁওবাসীয়ে অজ্ঞ
- (গ) এন টি এফ পি ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কে গাঁওবাসী অজ্ঞ

সুযোগসমূহ :

- ক) কিছুমান সামগ্ৰী বাণিজ্যিকীকৰণ প্ৰক্ৰিয়াৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি
- খ) এন টি এফ পিৰ বৈধ ব্যৱহাৰ সংৰক্ষণ সম্পৰ্কত সজাগতা সৃষ্টি

৮.৬ : বিশেষীকৃত দক্ষতা

মূল প্রতিবন্ধকতা :

- (ক) উৎপাদন আৰু দক্ষতা বহুমুখীকৰণৰ অভাৱ
- (খ) উপযুক্ত দক্ষতা উন্নয়ন আঁচনিৰ অভাৱ
- (গ) বিপণন কৌশল সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ :

- (ক) জীৱিকাৰ এক বিকল্প উৎস হিচাপে নাৰ্ছৰী উন্নয়নৰ সম্ভাৱনীয়তা
- (খ) গাঁওবাসীক দক্ষতা উন্নয়নৰ অধিক প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰিব লাগে যাতে দক্ষতা বহুমুখীকৰণ কৰিব পাৰে
- (গ) উপাৰ্জন সৃষ্টিৰ বৃত্তি হিচাপে গাহৰি পালন উন্নয়ন

৮.৭ : ঋণ সুবিধা

মূল প্রতিবন্ধকতাসমূহ

- ক) গাঁওবাসীক ঋণ প্ৰদানৰ বাবে দায়িত্ব হ'বলৈ কুৰ্ণাবোধ কৰা মনোভাব
- খ) ব্যক্তিগত ঋণ দিওঁতাৰ উচ্চ মাত্ৰাৰ সুতৰ হাৰ
- গ) কম সুতৰ ঋণ লাভ কৰিব পৰা বিভিন্ন চৰকাৰী আঁচনি সম্পৰ্কে অজ্ঞতা

মূল সুবিধাসমূহ

- ক) আত্মসহায়ক গোট গঠনৰ জৰিয়তে আত্মনির্ভৰশীল হ'বলৈ উৎসাহ

- খ) ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান
- গ) বিভিন্নচৰকাৰী আঁচনিৰ দ্বাৰা উপকৃত কৰোৱাৰ ব্যৱস্থা

৮.৮ কৌশলগত ব্যৱস্থা

তলৰ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাসমূহৰ বাবে ওপৰৰ পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহক কৌশলগত ব্যৱস্থা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

- ক) নাৰ্ছাৰী, কুকুৰা পালন আদি খণ্ডৰ দক্ষতা উন্নয়ন যাৰ জৰিয়তে অধিক নিয়োগ সুবিধা সৃষ্টিত সহায়ক হ'ব
- খ) কৃষিৰ উন্নয়নৰ বাবে সা-সৰঞ্জাম আৰু মেচিন ভাল সুবিধা পৰ্যাপ্ততা প্ৰদান
- গ) আত্মসহায়ক গোট গঠনৰ বাবে গাঁওবাসীক অনুপ্ৰেৰণা প্ৰদান

৮.৯ : উপাৰ্জনৰ উৎস সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচী

গাঁওখনত পৰিকল্পনা কৰা মূল উপাৰ্জন সৃষ্টিকাৰী কাৰ্যসূচী হ'ল—

- (১) ক্ষুদ্ৰ চাহখেতি
- (২) কৃষি
- (৩) গাহৰি পালন
- (৪) নাৰ্ছাৰী
- (৫) মৎস্য পালন

৮.১০ঃ আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্য

আত্মসহায়ক গোটসমূহে গাঁওখনত তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কাম কৰিব পাৰে

- (১) নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন
- (২) গাহৰি পালন

৮.১১ : প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ (Exposure Trips)

নিম্নোক্ত প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণসমূহ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে :

- ১) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল আৰু ভাৰতৰ অন্য ৰাজ্যৰ নিদৰ্শনমূলক কাম/জে এফ এম চিৰ পৰিকল্পনা পৰিদৰ্শন
- ২) কৃষি-উদ্যানশস্য প্ৰদৰ্শনী, বাণিজ্য মেলা, 'সৰস' আদিত অংশগ্ৰহণ কৰি বজাৰ সম্ভাৱনীয়তা প্ৰদৰ্শন কৰা

৮.১২ : সংপৃক্তকৰণঃ

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি :

- ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) —
গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে
- খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।
- গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) —

পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে

- ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)
- ঙ) দক্ষতা বিকাশ যোজনা (Skills Development Schemes)
- চ) প্ৰধান মন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)
- ছ) এন আৰ এল এম (NRLM)
- জ) এন আৰ এইচ এম (NRHM)
- ঝ) বাঁহ অভিযান (Bamboo Mission)
- ঞ) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে সঠিক অন্য আঁচনি।

উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।

৯। **ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বাবে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা :**

এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা বন বিভাগ আৰু ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও পৰ্যায়ত কৰা সবিশেষ পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যই প্ৰদান কৰিব সংৰক্ষণ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ মূল্য, নিৰ্ধাৰিত জে এফ এম চিত পাৰিৱেশিক কাৰ্যক্ৰম আৰু উৎপাদন সক্ষমতা। লগতে বহনক্ষম ব্যৱস্থাবে গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ আৰু জীৱিকাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সমলো লাভ কৰিব। ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলত এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই তলৰ প্ৰকাৰসমূহ বিবেচনালৈ আনিছে

- ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা বনাঞ্চলসমূহ আৰু
- খ) গাঁওবাসীৰ মাটি আৰু নিৰ্ধাৰিত বনাঞ্চলৰ বাহিৰৰ মাটিত বৃক্ষ ৰোপণ বা বৃক্ষ ৰোপণ কৰিবলগীয়া এলেকা

৯.১ঃ **বনাঞ্চলসমূহ আৰু সেইবোৰৰ বৰ্তমান অৱস্থা**

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহৰ অৱস্থা সাৰাংশ হিচাপে তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা-১ : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০% আৰু ততোধিক ক্ৰাউন ঘনত্ব বাকী- 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬-৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ / পি এফ, নামঃ খোলাহাট সংৰক্ষিত বঃ লাট : শিলচাং লাট উপাদান :	২০০	৪	ভাল এলেকা : ২০০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ০ হেক্টৰ	৬-৯ মাহ
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা				
অৱস্থান : বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰ : আৰ্দ ঋতুকালীন মিশ্ৰিত অৰণ্য ভি এফ/অন্যান্য	১০০	৪	ভাল এলেকা : ০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ১০০ হেক্টৰ	৬-৯ মাহ
মুঠ	৩০০		ভাল এলেকা : ২০০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ১০০ হেঃ	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা হোৱা আলোচনা

এইটো দেখা গ'ল যে ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ ৩০০ হেক্টৰ বনাঞ্চলৰ অন্তৰ্গত, য'ত ৬৬ শতাংশ 'ভাল' (ক্ৰাউন ঘনত্ব ৪০ শতাংশতকৈ কম) আৰু বাকীখিনি 'ক্ষতিগ্ৰস্ত'।

৯.১.১। বনভূমিৰ প্ৰকাৰ :

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহ পলসুৱা মাটিৰ প্ৰকাৰ মাটিত অৱস্থিত।
তলৰ তালিকাত মাটিৰ প্ৰকাৰৰ কিছুমান বৈশিষ্ট্য দিয়া হ'ল।

তালিকা- ২ : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বনভূমিৰ প্ৰকাৰ

স্থিতি	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	ভাল	ভাল
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা	মধ্যম	মধ্যম
উপস্থিতি :		
(ক) পলস	—	—
(খ) বোকামাটি	—	—
(গ) ন-উৰ্বৰ ভূমি	—	—
(ঘ) বালিচাহি	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু স্থানীয় গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা আলোচনা।

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বাবে, বনভূমিৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ সাৰাংশ হিচাপে তলত দিয়া হ'ল
(ক) পলসুৱা

৯.১.২। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলত বৰ্তমান উপলব্ধ উদ্ভিদসমূহ তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ২ : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ উদ্ভিদসমূহৰ প্ৰকাৰ

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	শাল, চেগুণ, তিতাচপা	শ্বৰেয়াৰোবাষ্টা, টেক্টোনাথ্ৰেণ্ডিচ, মিচেলিয়াচাম্পাচা
সহযোগী	গমাৰি, আমলখি, কৰৈ, অৰ্জুন	মেলিনিয়াৰবৰিয়া, কিৰগেনেলিয়াৰেক্টিকুলাটা, আলবেজিয়াপ্ৰচেৰা, টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
জোপোহা		
ঔষধি উদ্ভিদ	ওটেঙা, শিলিখা, বহেৰা	ডিল্লেনিয়াইণ্ডিকা, টাৰ্মিনেলিয়াচাবুজা
উৎপাদন	বাঁহ প্ৰজাতি	
অন্যান্য, যদি আছে		

৯.১.৩ : অতীতৰ বনগাঁও পৰিচালনা

অতীত ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিত গ্ৰহণ কৰা বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল :

ক) অন্তৰ্ভুক্ত পৰিয়ালৰ সংখ্যা : ১৫২টা

খ) অন্তৰ্ভুক্ত জনসংখ্যা : ৭২৭জন

গ) কাৰ্যসূচীৰ সাৰাংশ

১) যুটীয়া পেট্ৰোলিং

২) অবৈধতা সম্পৰ্কত তথ্য সবৰবৰাহ

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.১.৪ : বন উৎপাদনৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা

ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে স্থানীয় ৰাইজৰ বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা তলৰ তালিকাত প্ৰদান কৰা হ'ল :

**তালিকা : ৪ (ক) : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো
পৰিয়ালৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বন উৎপাদন**

বন উৎপাদনৰ নাম	গড় পৰিয়ালৰ প্ৰয়োজনীয়তা		বৰ্তমান কেনেদৰে পোৱা হয়	উৎস
	প্ৰয়োজনীয়তাৰ পৰিমাণ	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	প্ৰতিদিন হিচাপে	৬২ টন প্ৰতিমাহ		ঘৰুৱা মৰা- শুকান কাঠ
ঘৰৰ বাবে কাঠ	প্ৰতিদিন হিচাপে	৭০০ ডাঙৰ বাঁহ	ঘৰুৱাভাৱে	বাঁহ আৰু কাঠ
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	প্ৰতিদিন হিচাপে	৩৫০ ডাল		ঘৰুৱা আৰু বন
খুঁটা-বাঁহ	প্ৰতিদিন হিচাপে	৩৫০-৪৫০ মিটাৰ		ৰোপণ কৰিব পৰা মাটি আৰু বন
পশু খাদ্য	প্ৰতিদিন হিচাপে	৫ বস্তা		ঘৰুৱা আৰু বন
এন টি এফ পি	বছৰি		বাঢ়নী, বাঁহ, খেৰ বেত আদি	ঘৰুৱা আৰু বন
অন্যান্য				

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিত ৯৭টা পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা ৰেখাপাহাৰ গাঁৱত বছৰি নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে প্ৰয়োজন হোৱা বন উৎপাদন তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকা : ৪ (খ) : বন উৎপাদনৰ মুঠ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা— শিলচাং বেঙেনাবাৰী জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বাবে

বন উৎপাদনৰ নাম	গাঁওবাসীক প্ৰয়োজন (প্ৰতি বছৰে কেজি) (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	২৫৫০ টন	
ঘৰৰ বাবে কাঠ	৩৮২০ ডাল	
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰুকাঠ	১০৮০ ডাল	
খুঁটা-বাঁহ	১৮২০০ মিটাৰ	
বনৰ পৰা পশুখাদ্য	১২৬ বস্তা	
এন টি এফ পি		
অন্যান্য- বাঢ়নী	১১৫০০ কেজি	

উৎস : ওপৰৰ তালিকা : ৪ (ক) আৰু গাঁওবাসীৰ তথ্যৰ পৰা মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা

(*) পৰিয়ালৰ গড় প্ৰয়োজনীয়তাৰ আনুমানিক পৰিমাণ (তালিকা : ৪ (ক) × ১৩১ পৰিয়াল)

৯.১.৫ : গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বন উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি, গাঁওবাসীয়ে এই সামগ্ৰীসমূহ স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ দ্বাৰাও বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল হৈ আহিছে। ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চি গাঁওবাসীয়ে বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰা বন উৎপাদন তলৰ তালিকাত দিয়া হৈছে।

তালিকা : ৫ (ক) : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীয়ে বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰা বন উৎপাদন

বন উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ উৎস
	বছৰ/মাহ	সংগ্ৰহ কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত গড় পৰিমাণ (কেজি) /দিন	
কাঠখৰি	বৰ্ষা/শৰৎ	৭৮	২৭ কেজি/পৰিয়াল /দিন	ঘৰুৱা আৰু বন
ঘৰৰ বাবে কাঠ	শৰৎ	২০-২২	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	বছৰি	৩০-৩৫	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
বাঁহ	এপ্ৰিল-মে'	৬০	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
খুঁটা	এপ্ৰিল-মে'	৬০	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
বনৰ পৰা পশুখাদ্য	নিয়মীয়া নহয়	২০-২৫	২০-২৫ মিটাৰ	ঘৰুৱা আৰু বন
এন টি এফ পি	ডিচে-জানুৱাৰী	৪০-৫০	১৫০-২৫০ কেজি	
অন্যান্য				

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ওপৰৰ সংযোজনত, তলৰ তালিকাত অতিৰিক্ত তথ্য প্ৰদান কৰা হ'ল :

তালিকা : ৫ (খ) : বন উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন— অতিৰিক্ত তথ্য (ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চি)

বন উৎপাদনৰ নাম	অতিৰিক্ত বিপণন (কেজি)	কেনেদৰে বিপণন হয়	বন উৎপাদন বিক্ৰীৰ পৰা প্ৰতি পৰিয়ালৰ গড় উপাৰ্জন
কাঠখৰি			
ঘৰৰ বাবে কাঠ			
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ			
বাঁহ			
খুঁটা			
বনৰ পৰা পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি			
অন্যান্য			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.১.৬ : বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা— ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণন

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা তলত সাৰাংশত দিয়া হ'ল— পূৰ্বৰ উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি।

তালিকা : ৬ : বেখাপাহাৰ জে এফ এম চি গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজন

বন উৎপাদনৰ নাম	গাঁওবাসীৰ প্ৰয়োজন (কেজি প্ৰতি বছৰ) তালিকা : ৪ (খ)ৰ পৰা	অতিৰিক্ত বিপণন (কেজি) তালিকা : ৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা (কেজি)
কাঠখৰি			
ঘৰৰ বাবে কাঠ			
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ			
বাঁহ/ খুঁটা	১৯৮ মিটাৰ		
বনৰ পৰা পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি -খেৰ	১২০০ বস্তা		
অন্যান্য			

উৎস : এই অধ্যায়ৰ তালিকা : ৪ (খ) আৰু ৫ (খ), পূৰ্বৰ পৃষ্ঠাত দিয়াৰ দৰে।

৯.২ : বন সুৰক্ষা বিষয়

৯.২.১: সুৰক্ষাৰ সমস্যা

বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত সাৰাংশ কৰা হৈছে।

তালিকা-২ : বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা সমস্যা

সমস্যাৰ প্ৰকাৰ	প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্বপূৰ্ণ (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় জন্তু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ-অন্য এলেকাৰ জন্তুৰ	হয়	হয়
অবৈধ গছকটা কাৰ্য	হয়	হয়
কাঠৰ চোৰাং ব্যৱসায়	হয়	হয়
আকস্মিক অগ্নিকাণ্ড	হয়	হয়
বনাঞ্চলৰ ভূমিত বেদখল	হয়	হয়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে ইয়াৰ পৰা দেখা গ'ল যে ওপৰৰ জে এফ এম চিটোৱে সন্মুখীন হোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ বন সুৰক্ষা বিষয়সমূহ হ'ল :

- ক) পেট্ৰোলিঙৰ জৰিয়তে অবৈধ কাঠ জব্দ কৰা
- খ) স্থানীয় অঞ্চলত সজাগতা সৃষ্টি কৰা।

৯.২.২ঃ বনাঞ্চল হ্রাসৰ কাৰণ

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিত বনাঞ্চল হ্রাসৰ মূল কাৰণ তলত দিয়া হৈছে :

- ক) জন্তুৰ চাৰণ
- খ) অবৈধভাৱে গছকটা কাৰ্য।
- গ) কাঠখৰি সংগ্ৰহ

৯.৩ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহ

তলৰ উপ-শাখাবোৰত ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। এই উপাদানসমূহৰ ভিতৰত সুৰক্ষা পৰিকল্পনা, বাসস্থান উন্নয়ন, জলাশয় সংৰক্ষণ, মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত নিৰাময়, পৰিৱেশ পৰ্যটন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (নিৰাময়), নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, পৰিচালনা আৰু অন্যান্য দিশসমূহ সামৰি লোৱা হৈছে।

৯.৩.১ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনা তলত দিয়া হৈছে, পূৰ্ব উপ-শাখা ৩ ত আলোচনা কৰাৰ দৰে। ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা কাৰ্যসূচী আলোচনা কৰা হ'ল।

তালিকা-৮ : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ তালিকা : ৩.৭ৰ পৰা প্ৰয়োজন মতে পূৰণ কৰিব লাগিব)	বন এলেকাত অৱস্থিতি	বিষয়সমূহৰ জোখ-মাখ (দৈৰ্ঘ্য, কালি, আকাৰ আদি)	সময় সীমা	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ/মধ্য/নিম্ন)
ই পি আৰ চি/জে এফ এম চি বন এলেকা নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে সুৰক্ষা বাহিনীৰ কৰ্তব্য	বনগাঁও এলেকা	-	দিন-ৰাতি	মধ্যম

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চি (উচ্চ-মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰৰ সৈতে)ত গ্ৰহণ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ সুৰক্ষা বিষয়সমূহৰ পৰিকল্পনা তলত দিয়াৰ দৰে দেখা গৈছে।

- ক) বৃক্ষৰোপিত এলেকা সুৰক্ষা প্ৰদান
- খ) দিন আৰু ৰাতিৰ ভাগ মধ্যমীয়া সুৰক্ষা কৰ্তব্য

৯.৩.২ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিৰ প্ৰকাৰ

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত জে এফ এম চি বন এলেকাৰ বাবে গ্ৰহণ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিসমূহৰ প্ৰকাৰ তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-৯ : শিলাচাং বেঙেনাবাৰী জে এফ এম চিৰ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময়	প্ৰয়োজনীয়তা (হয়/ নহয়)	জে এফ এম চিৰ দায়িত্ব (হয়/ নহয়)	মাহ/বছৰ কেতিয়া গ্ৰহণ কৰা হ'ব	পৰিচৰ্যাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত এলেকাৰ সম্প্ৰসাৰণ (হেঃ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰ সৃষ্টিকৰণৰ	হয়	হয়	-	৫০
গছৰ গজালিৰ সুৰক্ষা	হয়	হয়	-	৫০
জলাশয় পৰিচৰ্যা	হয়	হয়	-	৫০
জলাধাৰ	হয়	হয়	-	৫০
ঘাঁহ -বন নিৰণি	হয়	হয়	-	
বাঁহ ৰোপণ	হয়	হয়	-	
বীজ সিঁচা	হয়	হয়	-	৫০
মূঢ়া উভলা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	-	৫০
কলম দিয়া আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	-	৫০
বাস্তৱিক বেৰ	হয়	হয়	-	
সামাজিক বেৰ	হয়	হয়	-	১০০
অন্যান্য কৰ্মসূচী	হয়	হয়	-	

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত পৰিচৰ্যা কৰ্ম আঁচনিসমূহ হ'ল :

৯.৩.৩ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কৰ্ম আৰু সৃজন

ওপৰৰ সম্পৰ্কত বিতং তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১০ : বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ পৰিকল্পিত বনোন্নয়ন

নিৰাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে হেক্টৰৰ হিচাপত নিৰ্দ্ধাৰিত এলেকা	খণ্ড ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২০ হেক্টৰ	হয়	খলুৱা প্ৰজাতি	৪×৪
খণ্ড ৰোপণ	২০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	বিশেষ	২×২
নিম, আমলখি, মছৱা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	২০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	স্থান বিশেষ	২×২
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	১০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	স্থান বিশেষ	২×২
পোনপটীয়া ৰোপণ	২০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	খলুৱা প্ৰজাতি	২×২
অন্যান্য	—	—	—	—
মুঠ এলেকা (হেক্টৰ)	৯০ হেক্টৰ			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪ বনোন্নয়ন পৰিকল্পন — বছৰেকীয়া লক্ষ্য

দহ বছৰ সময়ৰ বাবে ওপৰৰ ক্ষেত্ৰত বছৰেকীয়া লক্ষ্য তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১০ (ক) : বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়নৰ বছৰেকীয়া লক্ষ্য

(বছৰ-১-৫)

নিৰাময়	২০১৬	২০১৭	২০১৮	২০১৯	২০২০
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
খণ্ড ৰোপণ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
নিম, আমলখি, মছৱা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
পোনপটীয়া ৰোপণ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
মধ্যকালীন কৰ্মসূচী	—	—	—	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

তালিকা-১০ (খ) : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়নৰ বছৰেকীয়া লক্ষ্য
(বছৰ-৬-১০)

নিৰাময়	২০২১	২০২২	২০২৩	২০২৪	২০২৫
প্রাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
খণ্ডৰোপণ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
নিম, আমলখি, মছৱা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
পোনপটীয়া ৰোপণ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
মধ্যকালীন কৰ্মসূচী	—	—	—	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.১ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা তলত উল্লিখিত নাৰ্ছাৰীৰ প্ৰকাৰসমূহৰ
ওপৰত নিৰ্ভৰশীল :

- ক) জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী (বিভাগীয় নাৰ্ছাৰী সহিত)
খ) অন্যান্য নাৰ্ছাৰী — আত্মসহায়ক গোট আৰু ব্যক্তিগত

বিতং বৰ্ণনা তলত দিয়াৰ দৰে

জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী সম্পৰ্কত তলৰ তালিকাখনত বিতংভাৱে দিয়া হৈছে। ইয়াত
জে এফ এম চি কামত জড়িত বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীও অন্তৰ্ভুক্ত।

তালিকা-১১ (ক) : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰীসমূহ

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	উৎপাদিত পুলিৰ পৰিমাণ	মন্তব্য

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

অন্যান্য নাৰ্ছাৰী

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ ওচৰৰ অন্যান্য নাৰ্ছাৰীৰ বিষয়ে তলত বৰ্ণনা কৰা হৈছে :

তালিকা-১১ (খ) : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ ওচৰৰ অন্যান্য নাৰ্ছাৰীসমূহ

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	উৎপাদিত পুলিৰ পৰিমাণ	মন্তব্য
জে এফ এম চিৰ ওচৰত অন্য কোনো নাৰ্ছাৰী পোৱা নগ'ল				

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.২ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা — ১০ বছৰ

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিত নতুনকৈ ৰোপণ কৰা উদ্ভিদসমূহৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল : এই পৰিকল্পনাই দহ বছৰ সময় সামৰি লৈছে।

কাঠ প্ৰজাতি

তালিকা-১২ (ক) : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিত কাঠখৰি ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
২০১৫-১৬	অগ্ৰিম কাম আৰু সৃজন
২০১৬-১৭	বছৰটোৰ বাবে প্ৰকল্পৰ স্বীকৃত চৰ্ত মতে, অৰ্থাৎ, এটা বছৰত চাৰিবাৰ নিৰণি
২০১৭-১৮	ঐ
২০১৮-১৯	ঐ

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(ক) বাঁহ

তালিকা-১২ (খ) : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিত বাঁহ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
২০১৫-১৬	অগ্ৰিম কাম আৰু সৃজন
২০১৬-১৭	বছৰটোৰ বাবে প্ৰকল্পৰ স্বীকৃত চৰ্ত মতে, অৰ্থাৎ, এটা বছৰত চাৰিবাৰ নিৰণি
২০১৭-১৮	ঐ
২০১৮-১৯	ঐ

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(খ) ইন্ধন খৰি ৰোপণ

তালিকা-১২ (গ) : বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিত ইফন খৰি ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
২০১৫-১৬	অগ্ৰিম কাম আৰু সৃজন
২০১৬-১৭	বছৰটোৰ বাবে প্ৰকল্পৰ স্বীকৃত চৰ্ত মতে, অৰ্থাৎ, এটা বছৰত চাৰিবাৰ নিৰাণি
২০১৭-১৮	ঐ
২০১৮-১৯	ঐ

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(গ) এন টি এফ পি/ঔষধি উদ্ভিদ

তালিকা-১২ (ঘ) : বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ঔষধি উদ্ভিদ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
২০১৫-১৬	অগ্ৰিম কাম আৰু সৃজন
২০১৬-১৭	বছৰটোৰ বাবে প্ৰকল্পৰ স্বীকৃত চৰ্ত মতে, অৰ্থাৎ, এটা বছৰত চাৰিবাৰ নিৰাণি
২০১৭-১৮	ঐ
২০১৮-১৯	ঐ

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.৩ অন্যান্য কৰ্ম আঁচনি পৰিকল্পনা

বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ বাবে পৰিকল্পিত অন্যান্য কৰ্মসূচীসমূহ তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১৩ : বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ অন্যান্য কৰ্ম আঁচনি

কৰ্ম আঁচনি	প্ৰয়োজনীয়তা	দায়িত্ব হয়/ নহয়	মাহ/ বছৰ	কালি ((হেক্টৰ)

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.৪ বিপণন কাৰ্যকলাপ

বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বিপণনৰ বাবে নিম্নোক্ত পৰিকল্পনা কৰা হৈছে :

- ক) স্থানীয় বজাৰৰ সুবিধা
- খ) মূল্য সংযোজন
- গ) সমূহীয়া কাম-কাজ বৃদ্ধি

৯.৫ প্ৰত্যাশিত সুফল

এই উপ-বিভাগত বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ ফলত পোৱা সুফলসমূহ আৰু সেইবিলাকৰ বিতৰণৰ পদ্ধতি আলোচনা কৰা হৈছে।

৯.৫.১ কাঠ আৰু ঘাঁহৰ পৰা প্ৰত্যাশিত সুফল

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ উপৰোক্ত বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল। বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত সদস্যসকলৰ দ্বাৰা সুৰক্ষাৰ কাৰ্যৰ বাবে এই সুফলসমূহ প্ৰত্যাশা কৰা হৈছে।

তালিকা-১৪ : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ জৰিয়তে প্ৰত্যাশিত সুফলসমূহ

সামগ্ৰী	মাহ	বছৰ নিৰ্দেশনা	পৰিমাণ
কাঠখৰি	অক্টোবৰ-ফেব্ৰুৱাৰী	৭ম-১০ম বছৰ	১৫০
ঘৰৰ বাবে কাঠ	মাৰ্চ-এপ্ৰিল	২০শ বছৰ	২৫০
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	মাৰ্চ-মে'	৪ৰ্থ বছৰ	৩০০
বাঁহ	নৱে-মাৰ্চ	৪ৰ্থ বছৰ	১৫০০
খুঁটা	মাৰ্চ-আগষ্ট	৪ৰ্থ-৫ম বছৰ	২০০
বনাঞ্চলৰ গছ-ঘাঁহৰ পৰা পশু খাদ্য	অক্টো-মাৰ্চ	১ম বছৰ	২০০
এন টি এফ পি	নৱে-জানুৱাৰী	২য় বছৰ	২০০০ কেজি
মজুৰি	৩০০ টকা প্ৰতিজনৰ		
অন্যান্য————			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৫.২ অংশীদাৰিত্ব

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ বাবে অংশীদাৰিত্ব কাৰ্যসূচীৰ লাভানাত তলত নিৰ্দেশ কৰা হৈছে।

তালিকা-১৫ : ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ অংশীদাৰিত্ব কাৰ্যসূচী

পদ্ধতি	বিষয়
সমভাৱে বিতৰণ	কাঠ, কাঠখৰি, বাঁহ আদি
সদস্যসকলৰ দ্বাৰা মুক্তভাৱে সংগ্ৰহ	এন টি এফ পি
অন্য পদ্ধতি	উৎপাদন বৃদ্ধি পদ্ধতিৰ বাবে এখন সূচী

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

১০। প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা মেট্ৰিক্স

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা ক্ৰমে জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰত্যেকটো উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথক পৃথককৈ প্ৰস্তুত কৰা নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	পৰিকল্পনা	কৰ্মশক্তি	প্ৰশিক্ষণ	পুঁজি	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
জে এফ এম চি		✓			✓	✓	
এন জি অ'		✓			✓	✓	
দক্ষতা সংস্থা		✓			✓		
বন বিভাগ		✓				✓	
সংশ্লিষ্ট বিভাগ		✓					

গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জেএফএমচি	বনবিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠা	ভাৰত চৰকাৰ/কৰ্প'ৰেট
সৌৰশক্তি		✓	✓			✓
সৌৰ, হাইব্ৰীড ষ্ট্ৰীট লাইট		✓	✓			✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন		✓	✓		✓	✓
বন্ধন গেছ		✓			✓	✓
পাৱাৰ পাম্প		✓	✓			✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		✓			✓	✓
সামূহিক সভাঘৰ আৰু জেএফএমচি কাৰ্যালয়		✓	✓			
পথ		✓	✓			
জল আৰু অনাময়		✓	✓			✓
বিদ্যালয়						
স্বাস্থ আন্তঃগাঁথনি		✓	✓		✓	✓
জৈৱিক কৃষি/ কেঁচু সাৰ		✓	✓		✓	✓

বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জেএফএমচি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সুৰক্ষা		✓				✓
বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা		✓	✓		✓	
বাসস্থান উন্নয়ন		✓	✓		✓	
নাৰ্ছৰী উন্নয়ন		✓			✓	
জলাশয় সংৰক্ষণ		✓				✓
বন্যপ্ৰাণী-মানুহ সংঘাত		✓				
চৰণীয়া স্থান নিয়ন্ত্ৰণ		✓	✓			
পৰিৱেশ-পৰ্যটন		✓	✓			

১০.২ বিত্ত আৰু বাজেট

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজন অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

একত্ৰিকৰণ তালিকা তলত উল্লেখ কৰণ হ'ল—

ক্রমিক নং	পৰিকল্পনা	মুঠ ধন (টকাত)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গ্ৰাম্য উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ ধনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ উৎপাদন		
৩	মৎস্য পালন, হাঁহ-কুকুৰা পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	বাণিজ্য আৰু ব্যৱসায়		
৬	হস্তশিল্প		
৭	যন্ত্ৰপাতি		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণ-পত্ৰকৰণ		
৯	পেকিজিং আৰু মাৰ্কেটিং		
১০	শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ		
১১	আত্মসহায়ক গোট/যুটীয়া দায়বদ্ধ গোট/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ খনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি		
২	সৌৰ, হাইব্ৰীড ষ্ট্ৰীটলাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	ৰক্ষন গেছ		
৫	পাৰাৰ পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	সামূহিক সভাঘৰ আৰু জে এফ এম চি কাৰ্যালয়		
৮	পথ		
৯	জল আৰু অনাময়		
১০	বিদ্যালয়		
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১২	জৈৱিক কৃষি / কেঁচুসাৰ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ খনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	নাৰ্ছাৰী		
২	কাঠখৰি ৰোপণ		
৩	জলাশয় নিষ্কাশন		
৪	বন্যপ্ৰাণী আক্ৰমণ প্ৰতিৰোধ বাহিনী		
৫	শস্য বীমা		
৬	জীৱন বীমা		
৭	পশুখন বীমা		
	মুঠ		

১০.৩ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা আৰু কৌশল :

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ বাবে তিনিওটা উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কিছুমান হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা কৌশল থাকিব লাগিব। হুস্কালীন কৌশল ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘকালীন কৌশল ৫-১০ বছৰৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা :

জীৱিকা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি— দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন-মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ বাবে প্ৰথমে অতিশয় দৰকাৰী দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন মূল পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতি পৰ্যায় হিচাপে চাব পাৰি। এবাৰ বাণিজ্য আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পাছত পুৰুষ-মহিলাসকলোৰে বাবে পৰ্যায়ক্রমে মূল দক্ষতা এবছৰৰ ভিতৰত প্ৰদান কৰিব লাগে। এই সময়ছোৱাত কিছু প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে। গুণগত মান আৰু মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰযোগ্য মূল্যায়ন আৰু ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ উপলব্ধ বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা :

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাক হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন দুভাগত ভগাব পাৰি। হ্ৰস্বকালীন পদক্ষেপত সৌৰ বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা, এল পি জি সংযোগ, ৰাজহুৱা সভাঘৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, পানী, অনাময় ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধতা আদিক সামৰি ল'ব লাগে। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে জলসিঞ্চন, শক্তিচালিত পাম্প আদি সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা : বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনা আৰু দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰে গঠিত। হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বন সুৰক্ষা স্কেৱাডৰ গঠন আৰু সুৰক্ষা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা, বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কেৱাড, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ আৰু খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বৃক্ষৰোপণ, শস্যৰ উন্নতি আৰু বাসস্থান উন্নতি সামৰি লোৱা হৈছে।

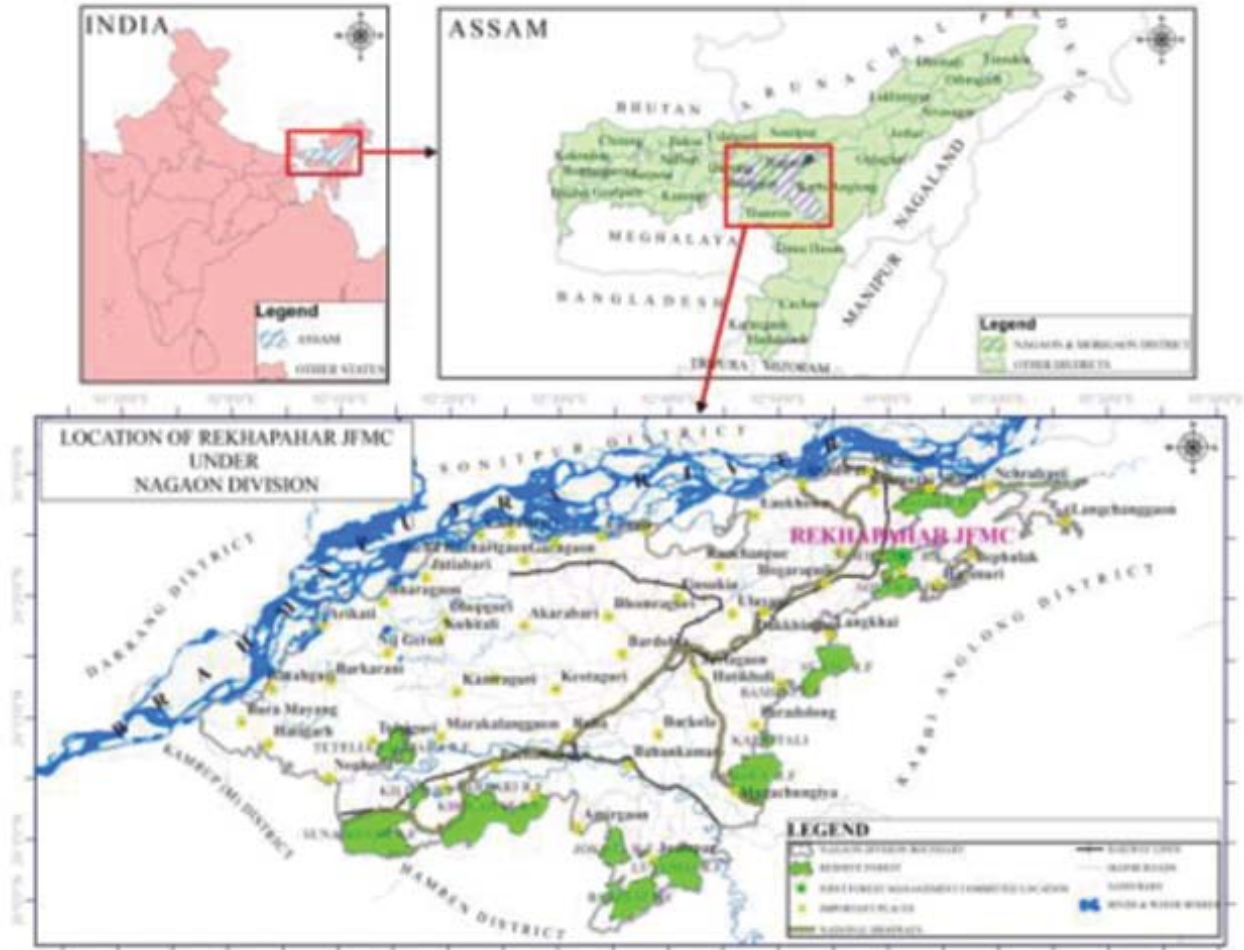
১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) : আন্তঃগাঁথনিৰ সম্পদ সৃষ্টি আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়নৰ কাৰণে সমল কেন্দ্ৰ হিচাপে জে এফ এম চিক গঢ়ি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত জে এফ এম চি কাৰ্যালয়ত ৰাজহুৱা সভাগৃহৰ লগতে আধুনিক সা-সুবিধা যেনে কম্পিউটাৰ, টিভি, জেনেৰেটৰ আদি থাকিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ, তথ্য/হিচাপ ৰখা আৰু আপডেট কৰা আদি কামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব লাগে। জে এফ এম চি কাৰ্যালয়টো সমল কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নত কৰিব লাগে। জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা উন্নত কৰা আৰু চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত সজাগতা গঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে অংশীদাৰিত্বৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব লাগে।

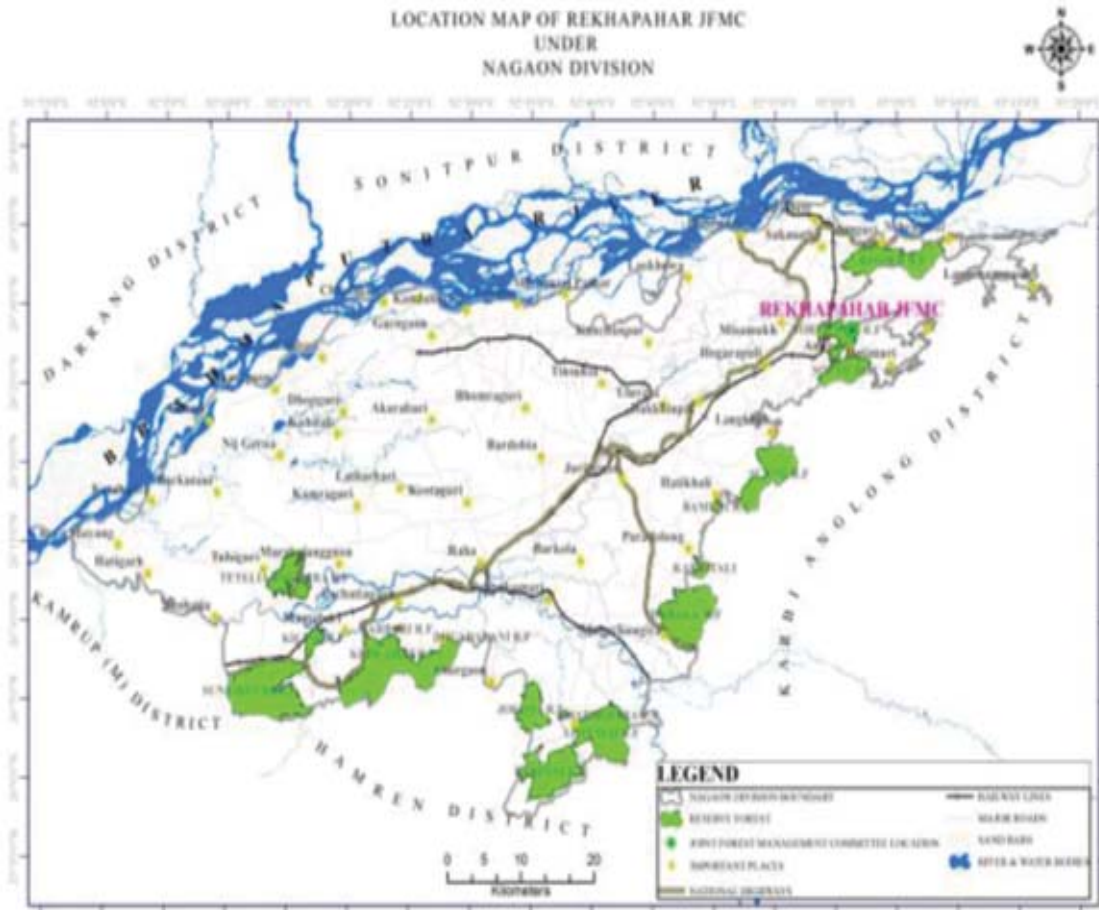
পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নম্বৰ	শিৰোনাম
i (ক)	ভাৰতত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
i (খ)	ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
ii	জে এফ এম চিলৈ যাব পৰা ব্যৱস্থা
iii (ক)	জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ
iii (খ)	বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
iv	ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকল
v	ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ
vi	পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)
vii (ক)	ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায় আৰু সম্পদ মানচিত্ৰ
vii (খ)	ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ দুৰ্যোগ মানচিত্ৰ
vii (গ)	ভেন ডায়েগ্ৰাম
viii	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী
ix (ক)	ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)
x	আলোকচিত্ৰ
xi	জি পি এছ স্থানাংক

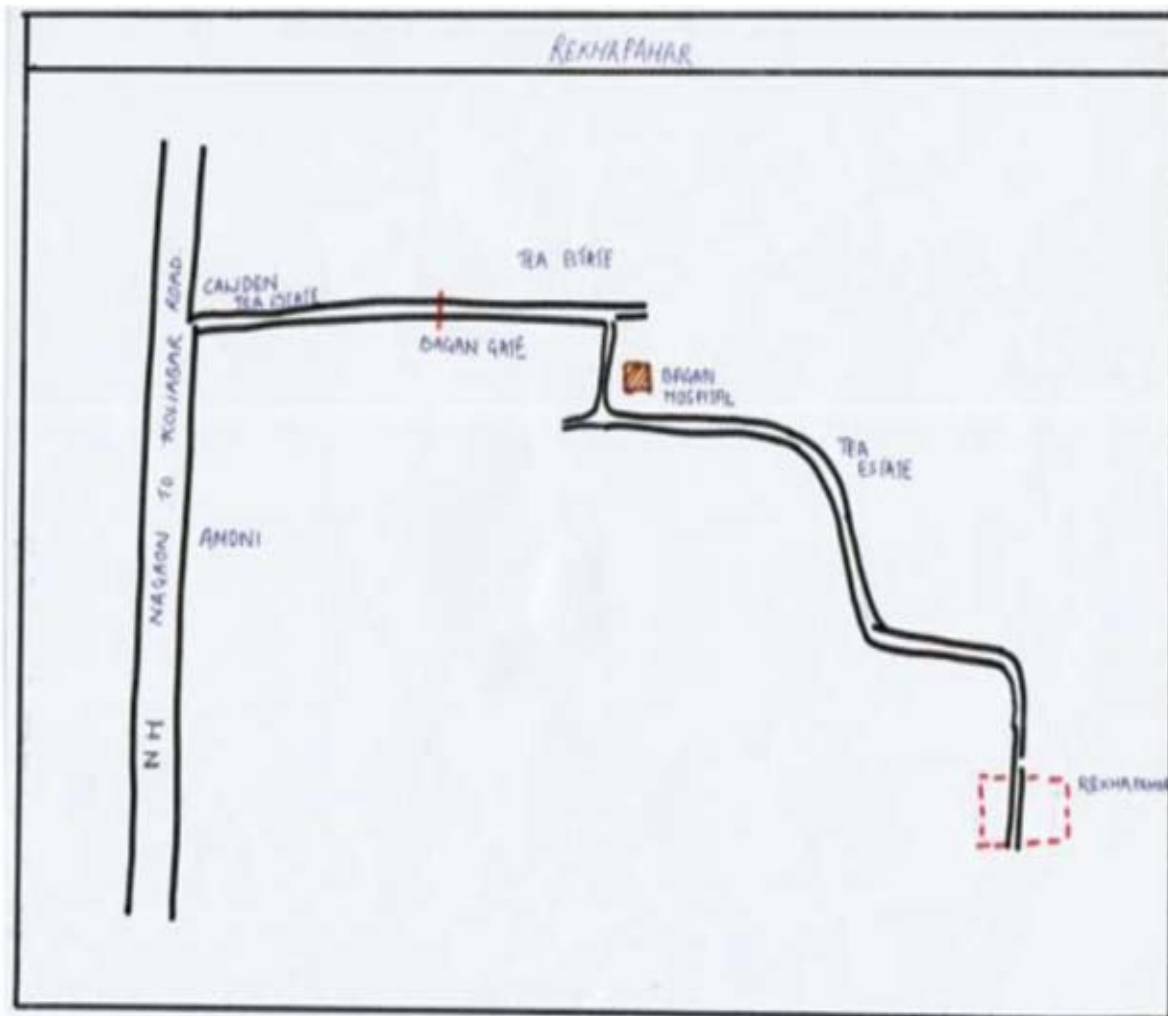
পৰিশেষ — I (ক)
 ভাৰতত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ

পৰিশেষ— I (খ)
 বেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ

পৰিশেষ — II
জে এফ এম চিট্টৈ যাব পৰা ব্যৱস্থা

পৰিশেষ— III (ক)
জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ

GOVT. OF ASSAM
OFFICE OF THE CONSERVATOR OF FORESTS, NORTHERN ASSAM CIRCLE
TEZPUR

Registration No. NAC / # / 16

Date 1- 19-07-2002.

REGISTRATION OF JOINT FOREST MANAGEMENT COMMITTEE

The Bekha pahar.....Joint Forest Management Committee formed under
Salongah..... Range within the jurisdiction of .....Kagaon..... Division
in Kagaon.....District is hereby registered in the office of the Conservator of Forests,
Northern Assam Circle, Tezpur.

The registration of the committee has been done to facilitate implementation of forestry
related projects.

(S. K. SRIVASTAVA, IFS)
Conservator of Forests
Northern Assam Circle
Tezpur

পৰিশেষ— III (খ)
বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি

Memorandum of Understanding.

We the members of the Rekha Pahar JFMC do here by undertaken to perform the duties and functions under the rule 9 of Assam Joint(Peoples participation) Forest Management rules,1998 dated 10th November of the Forest Department, Govt. of Assam for proper protection of the forest & plantations assigned to his committee as per the schedule given under.

Schedule

1. Name of JFMC	:	Rekha Pahar
2. Mouza	:	Dowar Salana
3. Panchayat	:	Anjukpani
4. Police Station	:	Samaguri
5. Sub-Division	:	Kaliabor
6. District	:	Nagaon
7. Status of Land	:	Degraded Reserve Forest

We understand that the usufructuary benefits as detailed in the aforesaid rule shall be allowed only upon satisfactory performance of the duties and the functions by this committee and the individual beneficiaries as per aforesaid rule.

Name and signature

Signature of Witness

Name   Address   Signature

President

Sri Talesfor Uria   Vill.- Rekha Pahar   Sd/- T. Uria
P.O.- Salona
Dist. Nagaon (Assam)

Secretary

Sri Ananta Kr. Tamuly   Forester-I   Sd/- A. K. Tamuly
(Ex-officio Member)

Member

1. Sri Denel Urang   Vill: Rekha Pahar   Sd/- D. Urah
2. Md. Abu Siddik   -do-   Sd/- A. Siddak
3. Sri Surjya Rajbongshi   -do-   Sd/- S. Rajbongshi
4. .. Horen Bora   -do-   Sd/- H. Bora
5. .. Dhiren Deka.   -do-   Sd/- D. Deka.
6. .. Durgan Sanga.   -do-   Sd/- D. Sanga.

Lady Member

1. Md. Ambia Begum   Vill: Rekha Pahar   Sd/- A. Begu
2. Smt. Saba Munda   -do-   Sd/- S. Mund
3. .. Anima Saikia   -do-   Sd/- A. Saikia

Contd..

**FORMAT OF AGREEMENT TO BE EXECUTED BETWEEN
THE JOINT FOREST MANAGEMENT COMMITTEE AND
DIVISIONAL FOREST OFFICER OF THE RESPECTIVE FIELD IMPLEMENTATION UNIT**

ARTICLES OF AGREEMENT

Agreement No: & Date (To be filled up by the Divisional Forest Officer)

1. This deed of Agreement made in the form of Agreement on the 1st day of Dec 2015 between the Divisional Forest Officer, Nagaon Division, Nagaon Department of Forest, Assam on behalf of the Project Implementation Unit of the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation Society (APFBCS; hereinafter referred to as the First Party) and the President, Treasurer and Member-Secretary of the Executive Committee duly elected by the General Body of the Rekhapahar Joint Forest Management Committee Village Rekhapahar, P.O. Sarlehbari, Panchayat Anjukpani, Block West Kaliaber Sub-Division Lengtey, District Nagaon (Hereinafter referred to as the Second Party) to execute the project works under the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation (APFBC; hereinafter referred to as Project Works) on the following terms and conditions for proper protection and development of the Forest(s)/ Plantation(s) assigned to this committee as per the schedule given hereunder.

SCHEDULE:

a. Name of the Joint Forest Management Committee	<u>Rekhapahar J.F.M.C</u>
b. District	<u>Nagaon</u>
c. Division	<u>Nagaon</u>
d. Range	<u>Northern Range Salona</u>
e. Section	<u>Salbani Sub-beat</u>
f. Beat	
g. Block, Compartment No:	<u>50 Hk.</u>
h. Area (Ha)	
i. Boundary :	

North Kauchi Hill
South Reserve Forest

East Lengtey Tea Est.
West Salona Tea Est.

j. Pictorial Map showing JFMC area (not to scale)

2. Disbursement of funds.

- i. The Second Party shall open a Joint Current Account in the name of 'Forestry Account and Community Account' in any Nationalized Commercial Banks, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First party in consultation with the Circle Conservator shall nominate an Officer not below the rank of Forester-I for opening and operating the Joint Account in the name of 'Forestry Account' as per the guidelines prescribed in the APFBC Operational Manual and/ or JFMC&EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party.
- iii. Payment of necessary funds to the Second Party shall be released by the First Party as per the guidelines prescribed in the APFBC Society' Operational Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

3. Maintenance of Accounts:

- i. The second party shall maintain separate accounts for all expenditure incurred out of the fund provided from time to time for execution of Project works. Such Accounts shall be made available to the First Party or Project Implementation Unit or its authorized representatives for the purpose for inspection. The First Party shall be responsible for submission of expenditure statement and also necessary records to the PMU, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First Party and also the Second Party shall have to maintain a register where all relevant data of civil works and inputs receipt records etc. shall be maintained properly. The register shall be kept open for all inspecting officers related to the implementation of the APFBC
- iii. In case of any event of misuse of funds, the First Party shall have right to stop operation of the Bank Accounts of the Second Party and to be followed by enquiry as may be deemed proper by the First Party.

4. Completion of Project work:

- i. The Project Work shall be completed within the time frame of the annual action plan prepared as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

5. Duties and responsibilities of the First party

- i. The First party in consultation with the respective Circle Conservator shall demarcate the forest area, where the Second Party shall be allowed to undertake all the project activities and discharge all the responsibilities as per the guideline

- prescribed in the APFBC's JFMC & EDC Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First Party shall ensure that the activities of the Second Party are in accordance with the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual and JFMC & EDC Manual, other rules, instructions and directions of Government of India and Government of Assam in force.
  - iii. Until such time as the Second Party can undertake the task, any Forest Officer not below the rank of the Range Officer, as nominated by the First Party, shall prepare estimates for works.
  - iv. The First Party in consultation with the PMU, APFBC Society shall impart training to Joint Forest Management Committee members on aspects of Forest Management including basic inventory collection, management planning, management interpretation, silviculture, nursery raising, grafting of HYV, etc.
  - v. The First Party shall have the right to instruct to stop or suspend any activity at any stage if there is any deviation from the specification prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party, or violation of any of the terms of this agreement and demand recovery of its payments.
6. Duties and responsibilities of the Second Party:

- i. Apart from observing all the duties and responsibilities as prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party; the Second Party shall be responsible to manage and implement all the decisions of the Joint Forest Management Committee.
- ii. The Second Party shall be responsible for maintaining the record of the proceedings and other documents like Chequebooks, joint Account, Minute Book, Executive Committee Resolution book, Annual Plan, Micro-plan, and Estimates for Works etc.
- iii. The Second Party shall assign duties and responsibilities to the members and may constitute sub-committees as needed with a view to ensure implementation of the Joint Forest Management Committee micro-plan and for effective discharge of their prescribed duties and responsibilities.
- iv. The Second Party in consultation with the General Body shall evolve methodology on all issues relating to membership, conflict resolution, encroachments, customary rights and benefit sharing.
- v. The Second Party shall prepare a Micro Plan for Project Works as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- vi. It shall be the responsibility of the Second Party to account for and manage funds and other resources received from the Government, other sources and funds internally generated, in accordance with sound financial standards and practices.
- vii. The Second Party shall identify and fix the responsibility on the members of the Joint Forest Management Committee who commit specific offences like gra-

Contd.....

- in the Forest and plantation areas, non-cooperation and disobedience towards decisions of the General Body and Executive committee and inflict Penalties as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, IFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party
- viii. The Second Party shall ensure that the procurements are made as specified in the Procurement Procedure Manual of the APFBC Society as provided by the First Party and also as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
  - ix. The Second Party shall be responsible for bringing any discrepancy or irregularity to the notice of the representative of the First Party
  - x. The Second Party shall abide by the technical suggestion/ direction of the First Party or his representatives.
  - xi. The Second Party shall ensure that there is no mis-utilization of the fund during execution of the Project Works.
  - xii. The Second Party shall pay all duties, taxes and other levies payable against procurement of inputs.
  - xiii. The Second Party shall exercise its rights under this agreement in such manner as to protect the interests of the French Development Agency and First Party.
  - xiv. The second party shall be responsible for maintenance and security of th property / equipment, if any supplied to individuals / communities as part of th project and ensures the same is not mis-utilized.

7. Dispute Settlement:

During execution of work, any dispute arises between the two parties, relating to a aspect of this agreement, the parties shall first attempt to settle the dispute throu mutual and amicable consultation. If the dispute is not settled through su consultation, the matter may be referred for arbitration to the Chairman of the DAC

Signature of the First Party (Officers of the Forest Department, Assam)

Sl.No.	Name & Designation
1.	(Divisional Forest Officer)
2.	(Forest Range Officer)

Signature *(Amal Ch)*
**Divisional Forest Officer,
 Nagaon Division**

Signature of the Second Party (Members of the Committee)
 Name & Address :

1.	(President) <i>Sri Hoven Bora</i>	1. <i>১৭২৩৪৫৬৭</i>
2.	(Treasurer) <i>Smi Abu siddik ali</i>	2. <i>১০ঃ ১২৩৪৫৬৭</i>
3.	(Member-Secretary) <i>A.K. Nagamul Ahmed, Fe-13</i>	<i>A.K. Nazim</i>

Contd.....

Signature of Witnesses

Name & Address :

1. Smt. Dhiraj Rajbanshi
2. Smt. Sanjay Borah
- 3.

Signature

1.
2.
- 3.

পৰিষেয— IV

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকল

ৰেখাপাহাৰ, ১০/০৪/১০ JFMC সদস্যৰ তালিকা

ক্রমিক নং	নাম	অভিভোক্তাৰ নাম	শিক্ষণ কক্ষ	কক্ষ নং	ফোন নং
১	শ্ৰীমতেন বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	HSL	৫৫	৯১৩৫৬০৩৫১৫
২	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	HSL	৫৫	৯৬১৩৫৪১৫৫৪
৩	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	HSL	৫৫	
৪	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	LP	৪০	৯৬১৩০৭৬৫০১
৫	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	HSL	৬৬	৯৪৫৯২৩১৯০৬
৬	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	LP	২৭	৯৪৫৫৩৩১১০৭
৭	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	HSL	৬০	৭৩৯৯৩১৫২৯৫
৮	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	HSL	২২	৯৫৭৭২৫১৬৬২
৯	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	HSL	২৬	৪৪১১৭৫৩৫৫২
১০	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	LP	৩৫	৯৫৭৭০৪৫২৯৭
১১	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	LP	৪০	৪৪১১৪৫৭৭৭০
১২	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	LP	২২	৯৪৫৯৬৩০৭৬৬
১৬	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	LP	৫০	৯৬১৩০৪০৪৩২
১৪	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	HSL	৪৫	৯৬১৩৪৫১৪৭০
১৫	শ্ৰীমতী বৰা	শ্ৰীমতেন বৰা	LP	৫২	৪৭৫২৪৫২৫৫৫
১৬					
১৭					
১৮					
১৯					
২০					
৩০	Secretary Regional JFMC H. B. Salons	A. K. Nayana Sharma, Sr. J			

পৰিশেষ— V

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ

কাৰ্যকৰী সদস্যৰ নাম (বাঁওফালৰ পৰা সোঁফাললৈ) :

- ১) বিশ্বজিৎ বজক ২) বাছিদুল হক ৩) ধীৰেণ ৰাজবংশী ৪) যতীন ডেকা
- ৫) জিয়াবুৰ হক ৬) সূৰ্য ৰাজবংশী ৭) ৰজব আলী ৮) হৰেণ বৰা ৯) গোপাল কলিতা
- ১০) গণেশ শইকীয়া ১১) জয়দ্বীপ ৰাজবংশী বহি বাওঁফালৰ পৰা ১) দেৱযানী ৰাজবংশী ২) পপী বৰা ৩) যশোদা ডেকা ৪) বিমলা ৰজক ৫) অনিমা শইকীয়া ৬) ৰুণু ৰাজবংশী ৭) ছবা ছাংমা ৮) মাছুদা খাতুন

পৰিশেষ— VI

পি আৰ এ আৰ এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)

REKHA PAHAR 3FMC
FGD/PRA

Sl No	Name	Village	Contact No	Signature
1	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	Rekha Pahar	9859624785	
2	Shri Raj Bansi	Lantang	9613581548	
3	শ্ৰী দেৱনা শৰ্মা	লোংলং		
4	শ্ৰী অৰ্পী মল্লোদা ডেকা	"		
5	শ্ৰী অৰ্পী দেৱনা ডেকা	"	957725161	N. Deka
6	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	"		Prayati
7	শ্ৰী মুন মুন বৰা	"		Durga
8	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	"		
9	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	"	9577251662	
10	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	"		
11	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	"		
12	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	"	9859630768	
13	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	লোংলং	9577798692	A. Saikia
14	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	"	9859683032	N. Uddin
15	Shri Joydeep Rajhanshi	Lengtang	9613076401	J.R.
16	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	লোংলং	9811849790	
17	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	লোংলং	9613492250	MR
18	Shri Pranab Rajhanshi	Lengtang	-	
19	Pravat Deka	Lengtang	-	
20	Medupoben Rajhanshi	Lengtang	-	
21	Pallab Rajhanshi	Lengtang	9102609517	P. Rajhanshi
22	Kabir Hussain	Lengtang	7086898985	
23	Masajul Haque		7399335508	
24	Narayan Rasok	Lengtang		
25	Pabitra Rabha	"		
26	Md. Rasidul Haque	Rekha Pahar	9096101397	Rasidul
27	Md. Jaibur Haque	Lengtang	8911943442	
28	Puspendra Deka	"	8812041768	
29	Samin Hussain		9401501943	
30	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	লোংলং		
31	Tuhimoni Saikia	Rekha Pahar		
32	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	লোংলং		
33	Mrs Sambanu Begum	Rekha Pahar		
34	শ্ৰী অক্ষয় কান্ত	লোংলং		

Contd..

24/03/2017
Friday.

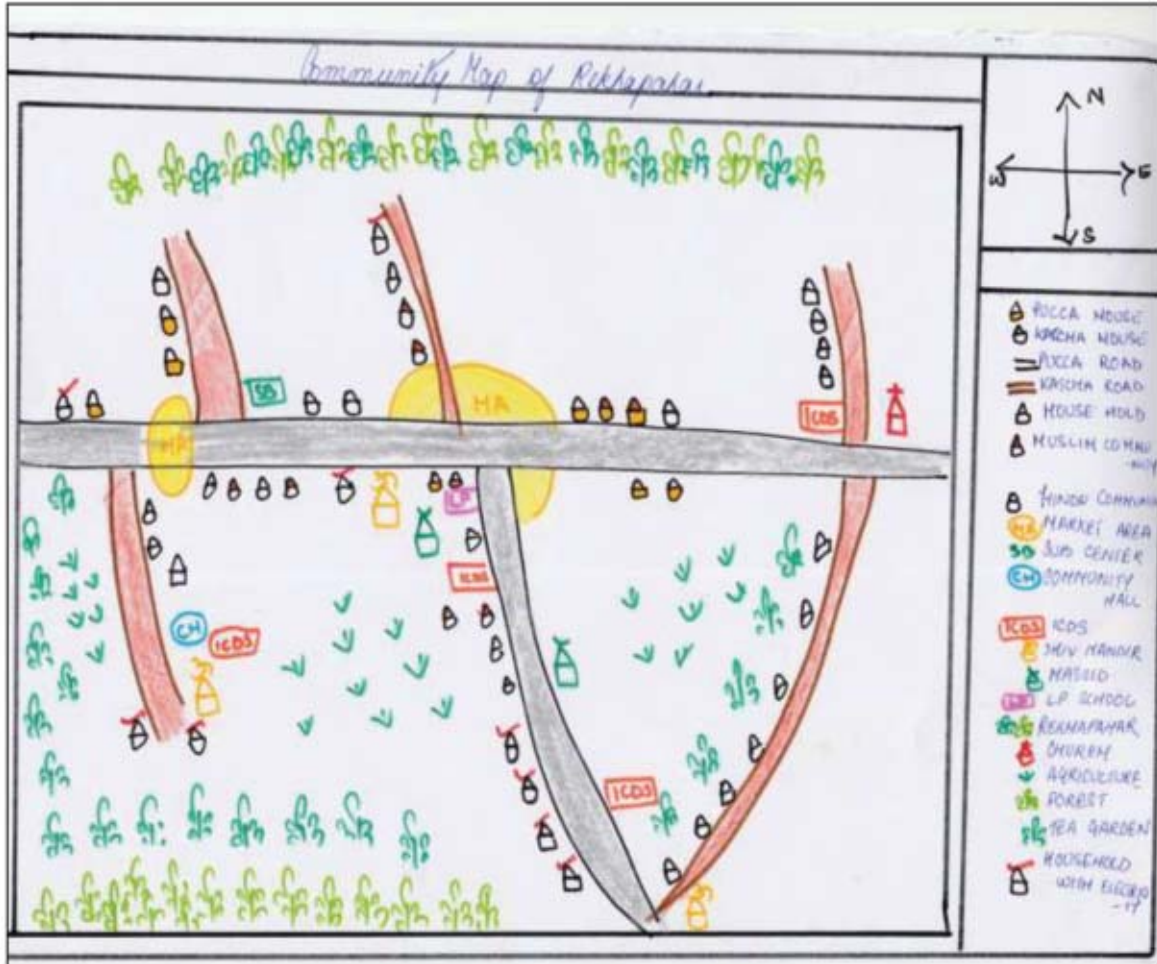
Rekha Pahar FBO/PRA

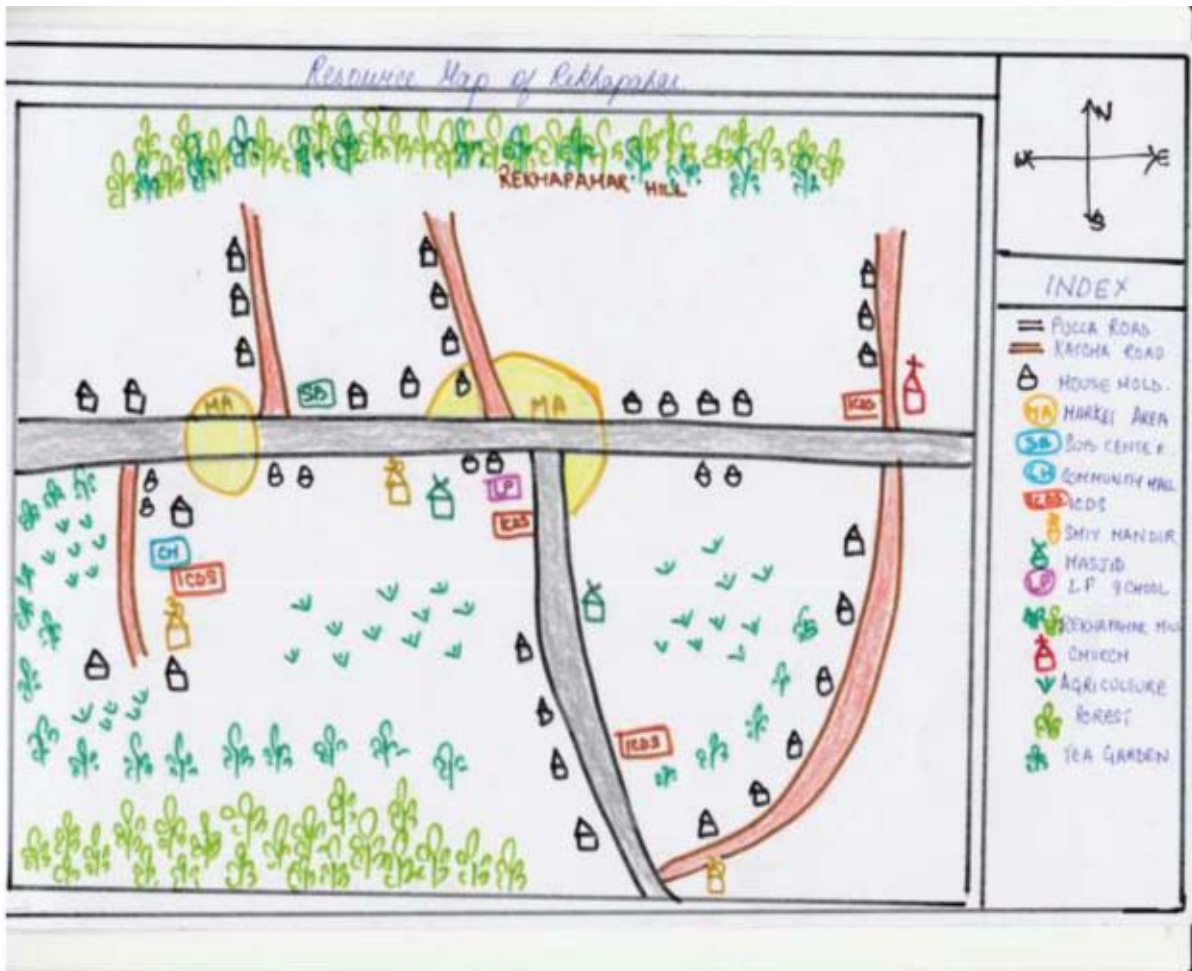
Sr No	Name	Village	Contact No	Signature
35	Jiyabuz Rahaman	Lengteng	7399576057	শ্রী জিয়াবুজ
36	Faijul Ali	Lengteng	7399665189	Faijul Ali
37	Jamal Uddin	Rekha Pahar	7636942087	শ্রী জামাল উদ্দিন
38	Abdul Kaseem	Rekha Pahar	-	শ্রী আব্দুল কাসেম
39	Ajibuz Rahaman	"	-	শ্রী আজিবুজ
40	Ikrarul Islam	"	8753079625	শ্রী ইক্রুল ইসলাম
41	শ্রী মোঃ মাকসুদ হোসেন	"	-	শ্রী মোঃ মাকসুদ হোসেন
42	শ্রী মোঃ মাকসুদ হোসেন	-	-	-
43	শ্রী মোঃ মাকসুদ হোসেন	-	-	-
44	শ্রী মোঃ মাকসুদ হোসেন	-	-	-
45	শ্রী মোঃ মাকসুদ হোসেন	-	-	-
46	শ্রী মোঃ মাকসুদ হোসেন	-	-	-
47	Sunil Bura Gohain.	B. pahar.	96136-77653	S. Bura Gohain.
48	শ্রী সুনীল বুরা গৌহান	ব. পাহাৰ	8751865383	-
49	Tashlima Khalur (A.W.L)	Lenthelant	9854284867	-
50	শ্রী তামিলা খালুর	-	-	-
51	শ্রী তামিলা খালুর	"	-	-
52	শ্রী তামিলা খালুর	"	-	-
53	শ্রী তামিলা খালুর	"	-	-
54	শ্রী তামিলা খালুর	"	-	-
55	শ্রী তামিলা খালুর	"	-	-
56	শ্রী তামিলা খালুর	"	-	-
57	শ্রী তামিলা খালুর	-	-	-
58	Sambadim	Rekha Pahar	-	-
59	শ্রী সন্দীপ কুমার চক্ৰবৰ্তী	ব. পাহাৰ	9577256900	-
60	Shadi Bikash Chakraborty	Ravn	-	শ্রী শাদি
61	Manoj Sarma	Ravn	-	Manoj

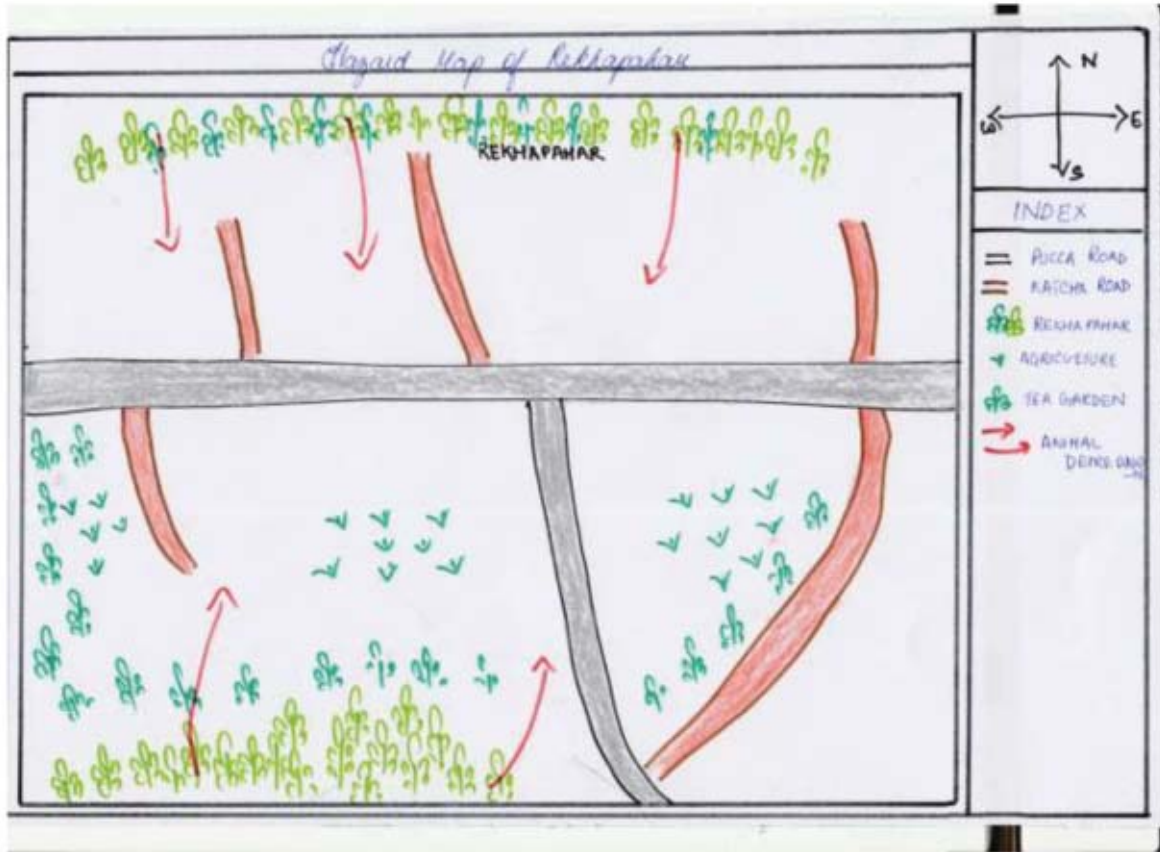
পৰিশেষ— VII (ক)

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায় আৰু সম্পদ মানচিত্ৰ

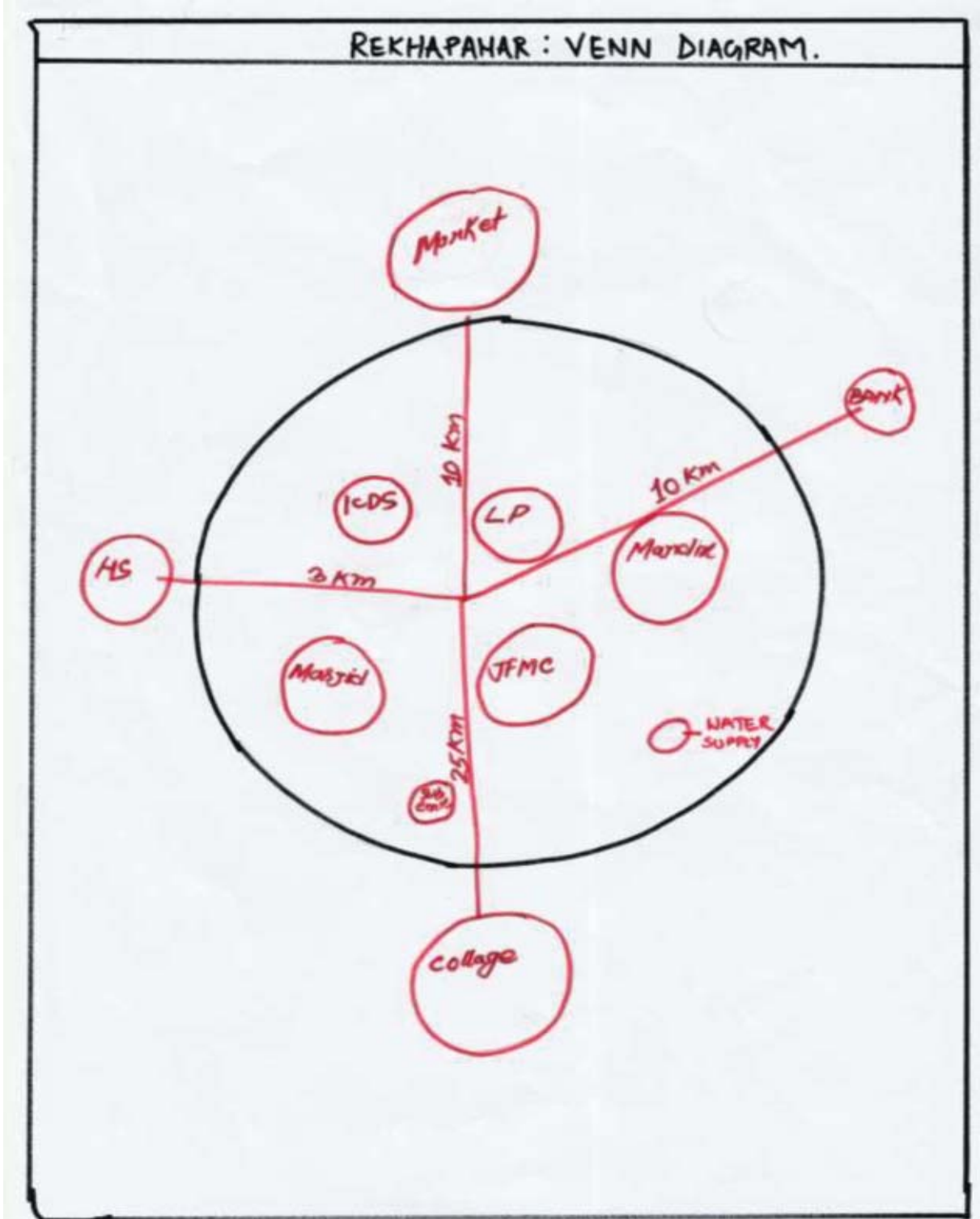

পৰিশেষ— VII (খ)
 ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ দুৰ্যোগ মানচিত্র

পরিশেষ— VII (গ)
ভেন ডায়েগ্রাম

পৰিশেষ— VIII
 প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী

<p>৬। কাম্বাইনিৰ্ভাৰি স্থান (সম্মুখিয়া ১৫৭৩২২)</p>	<p>১৫৭৩২২-৪০x৫০ ফুট JFMC য় জমিটো- ২x১০০ ফুট নাৰ্ছমেৰী- জলস্বামী ২ টা চিমাৰ ৫০ টা, হেণ্ডেল- ৩ টা লৌহ লম্বা/স্বসাময়গাম- ২ টা ৬x৬ ফুট হেৰীনিং০২০১- জেনেৰেটৰ, পানী কামে- ২টা কেম্বা Location- নামস্বামী কাম- বাইয়েৰে মাটি (২ ½ বিঘা) GPS-</p>	<p>১২ লাখে</p>
<p>৭। নাৰ্ছমেৰী</p>	<p>মৌলি মাঠে, পৰিষ্কাৰ কৰা নামেৰে পৰিষ্কাৰ কৰা Location- ২য় কাম নামস্বামী কাম- ৩ ৩ বিঘা মাটি</p>	<p>১০ লাখে</p>
<p>৮। খেয়া পানী কাম</p>	<p>পানী খেঁক - ৪ টা স্থানসমূহ পৰিষ্কাৰ কৰা প্ৰত্যেক কামে নিৰ্ভাৰন কৰা</p>	<p>১.৫০ লাখে</p>
<p>৯। কাম্বাই পানী/কাম কাম</p>	<p>পৰিষ্কাৰ আৰু চোৰেভিত্তিক কামসমূহ</p>	<p>২ লাখে</p>
<p>১০। কাম</p>	<p>খেতি কামে হেৰীনিং ৪ টা, হেৰীনিং আৰু কাম</p>	<p>৫ লাখে</p>

[Signature]
 Member Secretary
 JFMC
 N.R. Salons

[Signature]
 Range Forest Officer
 Northern Range Salons

[Signature]
 Divisional Forest Officer
 Nagaon Division

[Signature]
 Divisional Forest Officer,
 Nagaon Division

পৰিশেষ— IX (ক)

ৰেখাপাহাৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তুৰিত)

NURSERY LIST TRAINING LIST
REKAPAHAR JFMC SALONA RANG

classmate
Date _____
Page _____

CL NO	NAME	Guardian	Age	Education Qualify	Gender	Contact no
①	Joydeep Raybanshi	U. Nirmal Raybanshi	32	IX	M	
②	Ananta Saikia	U. Susil Saikia	28	IX	M	
③	MADHAB RAYA	ARUN RAYA	29	XII	M	
④	PRAVAT DEKA	PUSPENDRA DEKA	20	VI	M	
⑤	RUPTI BORA	HAREN BORA	20	X	M	
⑥	ABDUL ALI	SOYAB ALI	35	IV	M	
⑦	HERAJUL HABSE	RAJOB ALI	27	X	M	
⑧	SUNARAM BEY	ANJOK BEY	22	X	M	
⑨	BISWAJIT RAJAK	GANGA RAJAK	22	IX	M	
⑩	PRANAB RAJBANSI	Joy DEEP RAJBANSHI	19	X	M	
⑪	KIDU PABAN Rajbanshi	DHIREN RAJ BANSHI	25	IX	M	
⑫	ABDUL KALAM	ABDUL ALI	28	V	M	
⑬	GANESH DUTTA	MONMOHAN DUTTA	38	V	M	
⑭	JOGORNATH RABHA	ARUN RAYA	27	V	M	
⑮	ABDUL ALI	RAJOB ALI	32	II	M	
⑯	AHADULCAH SEKH	ARSOB ALI	20	V	M	

Contd..

17	AIJUL HABUE	ABDUL KALAM	28	V	M
18	MD. ALI	MONNASH ALI	27	V	M
19	JHABUR HABE	AHSOR ALI	24	HSLC	M
20	ARUN TANTI	DURIA TANTI	28	V	M
21	PRAVIN TANTI	DURIA TANTI	28	IV	M
22	ANANDA TASSA	AMAR TASSA	27	IV	M
23	UMESH TANTI	MAHINDRA TANTI	21	IV	M
24	AKASH TANTI	SAREN TANTI	19	V	M
25	Mousor Borah	HAREN BORAH	25	X	M
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					

Range Officer
Northern Range Salona

[Signature]
President
Rekhapahar JFMC
N. R. Salona

[Signature]
M. Secretary JFMC.
Member Secretary
Rekhapahar JFMC
N. R. Salona

[Signature]
Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

Contd..

পৰিশেষ— X
আলোকচিত্ৰ

ৰূপায়ণ কাৰ্যসূচীৰ সময়ত মতবিনিময়

ৰূপায়ণ কাৰ্যসূচী

এফ জি ডি

তামোল-পাণৰ বাগিচা

পুখুৰী

ক্ষুদ্ৰ চাহ বাগান

পৰিশেষ— XI
জি পি এছ স্থানাংক

১।ৰেখাপানী চাৰিআলি প্ৰাৰম্ভিক বিন্দু	উত্তৰ-২৬°২৮'৩২.৬'' পূব-৯৩°১০'৩৮.২''
২। লগ হোৱা বিন্দু	উত্তৰ-২৬°২৮'৩৪.৫'' পূব-৯৩°০১'০৬.৯''
৩।হৰেণ বৰাৰ ঘৰ	উত্তৰ-২৬°২৮'৩০.৫'' পূব-৯৩°১০'০৬.১''
৪।উপ-কেন্দ্ৰ	উত্তৰ-২৬°২৮'৩৪.৮'' পূব-৯৩°১০'১৮.১''
৫। শেষ বিন্দু	উত্তৰ-২৬°২৮'৩৫.৩'' পূব-৯৩°০০'৫৩.১''

GOVERNMENT OF ASSAM

DEPARTMENT OF ENVIRONMENT & FORESTS

OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER: NAGAON DIVISION NAGAON

Phone & Fax No. 03672-233610

EmailID- dfonagaont@gmail.com.

Letter No. FNGT/A/APFBC/2018/151

Dated - 20/01/2018

To,
The Project Director, APFBC, Society
Panjabari, Guwahati - 37.

Subject: Regarding approval of Microplan (Assamese version) of 9 nos. JFMC under Nagaon Division, Nagaon of APFBC.

Sir,
With reference to the subject cited above, I have the honour to submit herewith the approved Microplan (Assamese version) of 9 nos. JFMC i.e. Kandapara, Madhabpara, Padumoni, Baghekhaity, Borghat, Rekhapahar, Borarajagaon, Daponibori & Sichang Benganabari JFMC under this Division.

This is for favour of your kind information and necessary action.

Enclosed : As stated above.

Yours faithfully

(Suvasish Das, IFS)
Divisional Forest Officer,
Nagaon Division, Nagaon.

Dated - 20/01/2018

Letter No. FNGT/B/APFBC/2017/491

Copy to :

1. The Executive Director, Rashtriya Gramin Vikas Nidhi, Rajgarh Road, Guwahati -03 for information.

(Suvasish Das, IFS)
Divisional Forest Officer,
Nagaon Division, Nagaon.